

Handlefriheten i kommunen avhenger av et godt netto driftsresultat. Dette framkommer etter at driftsutgiftene og finanskostnader (renter og avdrag) er trukket fra inntektene. Netto driftsresultat kan brukes som egenkapital til investeringer, og det er en fordel at inntektene overstiger utgiftene for å ta kostnader ved uforutsette eller engangshendelser og for å iverksette tidsavgrenset utviklingsarbeid i tjenestene eller samfunnet. Dette kan fange opp føringer som er lagt i kommuneplanen, f.eks byutviklings og miljøprosjekter. I 2009 og 2010 har modellkommuneprosjektet

kvalitet i skolen. Det oppruting av skolebygg og de vedtatte økonomiske åtte. Mange eventuelle og komme som et resultat av mange kommuner i Norge. serviceavdelingen vil alltid økonomiplanperioden. Der sees i sammenheng for å teknologi tas i bruk for- av mer rasjonell drift og

muligens ut en til dels større rasjonaliserings- gevinst på 5 mill kr i økonomiplanperioden. Det innebærer at ca 10 stillinger skal bort fra rådhusfunksjonene. På samme måte vil teknisk avdeling, bygningsavdelingen og Mo bydrift sees i sammenheng for muligheten for mer rasjonell drift og utnyttelsen av fagkompetansen, bl.a ingeniørkapasitet og kompetanse. En sammenslåing til en produksjonsavdeling er en sannsynlig løsning. Andelen

frie inntektene er jevnt fallende til "ekstraintektene" er koplet på funksjon viser at Rana kultur og andre funksjoner ressursbruk på de enkelte politiske vedtak bak ut samfunnsstrukturelle forhold Rana virker flere av disse f

viss spredning av befolkning i grunnskoler, sykehjem, barne skoleskys. Rana har en høyere andel av omsorg. Samfunnsstrukturelle og sosiale barn med barnevernstiltak. Slike forhold viser at større ressursbruk på mange tjenester og brukerundersøkelser viser at Rana har barnehage, kommunehelse, sosialtjen og kultursektoren, mens enhetskostnadene i andre tjenester enn sammenligningsgruppene. På grunnskole har Rana er høyest blant sammenligningsgruppene. På dette tje bedre kvalitet og høyere dekningsgrad på tjenestene kommune bygge ny flyplass, nye omsorgsboliger, institutt endres på disse tjenesteområdene. Dekningsgradene kan etterspørsel og endringer i demografien. som tilsier at skoler. Opplæringsloven har bestemmelser som gir en sannsynligvis at fordeling av elever på de 15 skolene blir omtrent som nå også neste skoleår og at den enkelte skole vil ha omtrent det samme antall grupper/ klasser som nå. Dette fører med seg organisatoriske og pedagogiske utfordringer av betydelig omfang. Staten bevilger særskilte midler til styrking av skolen både i 2009 og 2010. Det er uavklart om staten vil tillate over tid at kommuner ikke disponerer disse ekstra midlene til skoleformål. Den betydelige bemanningsreduksjonen fra skoleåret 2008/09 til skoleåret 2009/10 betyr sannsynligvis en reduksjon i tilbud om spesialundervisning. Pr i dag er de økonomiske konsekvenser for kommu

fokus på omstilling og innebærer av betydelig en tilpasning av driften til rammene, jfr. fig. på side strukturelle tiltak kan prosjektet. Men det er i dag Støttetjenesten i Rana er og bli gjenstand for vurdering i alle rådhusfunksjonene må utnytte synergier. Når ny ventes det effekter i form lavere kostnader. Det tas

2007, en reduksjon på 36,7 %. I tillegg ge inntekter. Andel sysselsatte fordelt asjon, grunnskole, tekniske tjenester, lse og sosialtjenester. Årsak til avvik i ruppene kan være mange. Ofte ligger fiske, demografiske, sosiale eller indre ressursbruk på enkeltområder. I stor i utstrekning noe som fører til en ter i nærheten av befolkningen som

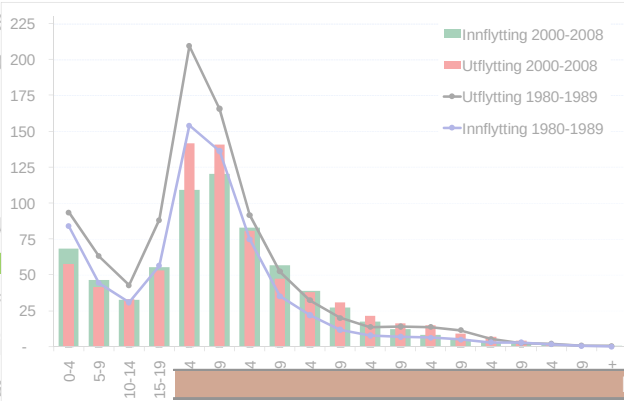
er også større behov for e utgiftsbehov til pleie og de, sosialklienter og andel på kort sikt. Nøkkeltallene god kvalitet. KOSTRA - tall nrådene pleie og omsorg,

munens nehele r lavere nadene ng med il Rana dermed tilbud, d på 15 ette blir

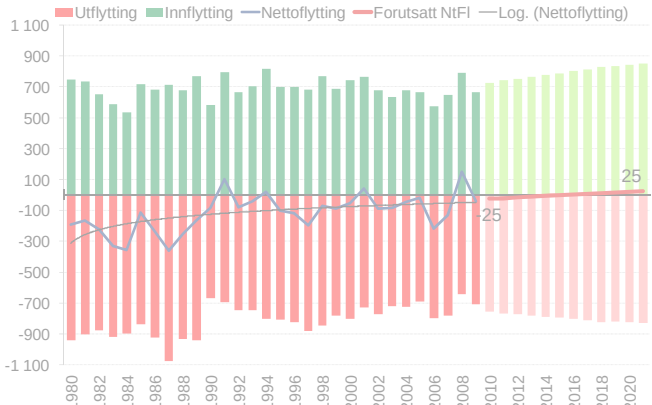

RANA KOMMUNE

Økonomiplan 2011 - 2014

	Rana	KG 13
Adm., styring. og fellesutg. pr. innb.	1 680	2 739
Barnehage pr innbygger 1-5 år	10 033	15 487
Grunnskole pr innbygger 6-15 år	86 170	77 761
Kommunehelse pr innbygger	1 653	1 527
Sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	3 742	2 729
Barnevern pr innbygger 0-17 år	5 268	5 314
Pleie og omsorg pr innbygger 67 år og over	92 729	96 024
Samferdsel pr innbygger	1 070	584
Kultur pr innbygger		
Kirke pr innbygger		

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret
Møtedato: 22.06.2010
Sak: 25/10
Arkivkode: 151

Resultat: Annet forslag vedtatt

Arkivsak: 10/1245 - 7

Tittel: SAKSPROTOKOLL: ØKONOMIPLAN 2011 - 2014

Behandling:

Behandling/vedtak i Kommunestyret:

Representant Hanne Wika (Ap) fremmet flg forslag på vegne av Ap/Sv/Sp:

”Rådmannens høringsforslag til økonomiplan pkt. 1-5 vedtas med følgende endringer og tillegg:

1. Etablering av økonomisk handlefrihet:

2. Målsettingen om 3 % netto driftsresultat gis førsteprioritet.

3. Kommunestyret ber rådmannen om knyttet til eierskapsmeldingen å utrede muligheten for salg av aksjer og eiendom for å styrke egenkapital ved framtidige investeringer.

4. Eiendomsskatt – utredning:

Kommunestyret ber rådmannen utrede eiendomsskatt i hele kommunen med ulike satser og ulike bunnfradrag knyttet til både boliger og fritidsboliger.

5. Eiendomsskatt – retaksering:

Eventuelle økte inntekter som følge av retaksering av boliger og verk og bruk, skal øremerkes omsorgsplanen og kulturhus.

6. Barnevern:

Barnevernet skal styrkes. Dette må skje gjennom organisasjonsmessige endringer, hvor man vurderer bruken av de totale ressursene innrettet mot målgruppen barn og unge.

7. Utredning om oppvekstet

Rådmannen bes om å utrede et forslag til felles oppvekstet hvor samordning og koordinering av ressursene knyttet til barn og ungdom sees på i en total sammenheng.

8. Oppfølging av omsorgsplanen:

Helårsvirkning av drift nye Gruben sykehjem 2. etg. Forutsettes gjennomført innenfor omsorgsavdelingens budsjettrammer.

9. Kulturhus

Kommunestyret ber om at forslag til kulturhus investering og drift til legges fram for politisk behandling i kommunestyret i 2011. Kulturhus skal innarbeides i økonomiplanperioden.

10. Voksenopplæring

Det foretas en gjennomgang av voksenopplæring med sikte på effektivisering. Herunder vurderes en omorganisering til et felles voksenopplæringsenter.

11. Fordeling av ufordelt rammenedtrekk:

Kommunestyret forutsetter at rådmannen tidlig i årsbudsjettprosessen fremmer en skisse til fordeling av ufordelt rammenedtrekk for formannskapet som plan- og økonomistyre.

12. Frivillighetens hus

Kommunestyret ber rådmannen knyttet til evalueringen av Ungdommens Hus å utrede muligheten for å kunne samlokalisere frivillighetssentralen i lokalene som i dag disponeres til frivillighetssentralen med samlokalisering med frivillige organisasjoner m.m.”

Representant Kai Henriksen (H) fremmet flg fellesforslag på vegne av H/KRF/V/R//FRP/MLR:

”Forutsetning: Økonomiplanperioden forutsettes bygd på SSB’s utvikling i folketallet i Rana. Antall elever i grunnskolen forventes ikke redusert i perioden.

1. Sykefraværet ned til 7% i perioden 2,5%. Det settes av midler til gjennomføring av tiltak for å nå denne målsettingen med kr. 2 mill.
2. KMN utvalget legges ned. Kulturavdelingen legges inn under oppvekstavdelingen. Miljøutvalget overføres til Plan og ressurs, og Næringsutvalget til Formannskapet.
3. Ungdommens Hus omorganiseres i dagens form og legges inn under oppvekstavdelingen. En evaluering av dette gjøres innen 1. januar 2011. Evaluering og gjennomgang for omorganisering av Burk og utekontakten. Overføres oppvekst.
4. Kunnskapssenteret og Kulturhuset realiseres i perioden gjennom åpen anbudskonkurranse.
5. Samarbeide med private aktører om bygging av omsorgsboliger.
6. Kommunens miljøavdeling styrkes og legges inn under teknisk etat.
7. Skolestrukturen opprettholdes og budsjettet styrkes.
8. PPT styrkes, ungdomsteamet opprettholdes.
9. Demensomsorgen prioriteres i henhold til vedtatt plan.
10. Fysioterapihjelmene videreføres.
11. Frivillig organisasjonsarbeid styrkes.

Fan Planen implementeres i økonomiplanen.

Omsorgslønn videreutvikles som alternativ til institusjonsplasser. Antall avlastningsplasser økes i planperioden.”

Representant Kai Henriksen (H) fremmes fellesforslag H og FRP

1. ”Eiendomsskatten reduseres for private boliger og avvikles i 2014, omtaksering stoppes.
2. Rusboligene Gruben. Omsorgstilbudet reorganiseres og betjenes via rusomsorgen på dagtid som en del av den ordinære driften. Vaktfunksjonen settes til andre aktører.
3. Samlet nedtrekk på 2%. Nedtrekket fordeles etter en individuell vurdering av hver enkelt avdeling.
4. Skole og eldreomsorg prioriteres.
5. Driften av Rana Kommunale Havn utredes.
6. Rana kommunale Kino konkurranseutsettes

7. Moheia Fritidspark konkurranseutsettes.
8. Konkurranseutsetting av kommunale tjenester innenfor alle kommunens nivå skal forberedes.”

Det ble votert punktvis over H/FRP`s forslag:

Punkt 1: 10(Frp/H/Krf)-26(Ap/Sv/Sp/V/ML/Rødt) - falt
 Punkt 2: 10(Frp/H/Krf)-26 (Ap/Sv/Sp/V/ML/Rødt) - falt
 Punkt 3: 9 (Frp/H/)-27 (Ap/Sv/Sp/ML/Rødt/Krf) - falt
 Punkt 4: 16 (Frp/H/V/ML//Krf/Rødt)-20 (Ap/Sv/Sp) - falt
 Punkt 5: 16 (Frp/H/V/ML/Krf/Rødt)-20 (Ap/Sv/Sp) - falt
 Punkt 6: 11 (Frp/H/V/Krf)- 25 (Ap/Sv/Sp/ML/Rødt) - falt
 Punkt 7: 10 (Frp/H/Krf)-26 (Ap/Sv/Sp/Rødt/ML/V) - falt
 Punkt 8: 10 (Frp/H/Krf)-26 (Ap/Sv/Sp/Rødt/ML/V) – falt

Opposisjonens forslag ble satt opp mot posisjonens forslag med følgende votering:
 16(Frp/H/V/Rødt/Krf/MLR)-20(Ap/Sv/Sp) Forslaget fra de Rød/grønne ble vedtatt med 20 stemmer.

Vedtak:

Rådmannens høringsforslag til økonomiplan pkt. 1-5 vedtas med følgende endringer og tillegg:

- 1) Befolkningsprognose for økonomiplan 2011 – 2014, med en forutsatt nettoflyttingen i perioden, som endrer seg fra – 25 personer til +25 personer, legges til grunn for inntektsrammene i perioden.
- 2) Inntektsrammene i forslaget til økonomiplan for perioden 2011 – 2014 vedtas.
- 3) Endringer i avdelingenes driftsrammer med basis i budsjett 2010, som fremgår av tabellen nedenfor vedtas:

	Netto 2010	Netto 2011	Netto 2012	Netto 2013	Netto 2014
Fellestiltak kommune-ikke fordelt		-7 300	-17 100	-22 100	-32 100
Sentrale støtte- og stabstjenester	80 454	79 454	77 854	76 354	76 354
Skoleavdelingen	231 176	227 576	223 076	217 076	212 176
PPT	7 429	7 429	7 429	7 429	7 429
Barnehageavdelingen	17 757	16 157	16 157	16 157	16 157
Helse-og sosialavdelingen	173 462	173 462	173 462	173 462	173 462
NAV kommune	44 090	44 090	44 090	44 090	44 090
Omsorgsavdelingen	248 204	252 704	259 104	264 604	268 704
Kulturavdelingen	35 187	35 187	35 187	35 187	35 187
Teknisk avdeling	150 416	150 316	150 416	156 416	155 416
Feiing	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266
VAR	-14 981	-14 981	-14 981	-14 981	-14 981
Diverse tilskudd	21 296	21 296	21 296	21 296	21 296
Sum rammer tjenesteproduksjon	993 224	984 124	974 724	973 724	961 924

- 4) Rådmannen kommer tilbake til kommunestyret med en egen sak eller i forbindelse med fremleggelsen av forslag til budsjett for 2010, der fordeling av fellestiltak i 2011 er håndtert. Fordeling av tiltaket utover i perioden vil bli gjort i forbindelse med revidering av økonomiplanen våren 2011.
- 5) Økonomiplanen legges til grunn for utarbeidelse av budsjett 2011, og som ramme for all øvrig kommunal planlegging i perioden - herunder den årlige revisjon av planen.

1. Etablering av økonomisk handlefrihet:

Målsettingen om 3 % netto driftsresultat gis førsteprioritet.

Kommunestyret ber rådmannen om knyttet til eierskapsmeldingen å utrede muligheten for salg av aksjer og eiendom for å styrke egenkapital ved framtidige investeringer.

2. Eiendomsskatt – utredning:

Kommunestyret ber rådmannen utrede eiendomsskatt i hele kommunen med ulike satser og ulike bunnfradrag knyttet til både boliger og fritidsboliger.

3. Eiendomsskatt – retaksering:

Eventuelle økte inntekter som følge av retaksering av boliger og verk og bruk, skal øremerkes omsorgsplanen og kulturhus.

4. Barnevern:

Barnevernet skal styrkes. Dette må skje gjennom organisasjonsmessige endringer, hvor man vurderer bruken av de totale ressursene innrettet mot målgruppen barn og unge.

5. Utredning om oppvekstet

Rådmannen bes om å utrede et forslag til felles oppvekstetat hvor samordning og koordinering av ressursene knyttet til barn og ungdom sees på i en total sammenheng.

6. Oppfølging av omsorgsplanen:

Helårsvirkning av drift nye Gruben sykehjem 2. etg. Forutsettes gjennomført innenfor omsorgsavdelingens budsjettrammer.

7. Kulturhus

Kommunestyret ber om at forslag til kulturhus investering og drift til legges fram for politisk behandling i kommunestyret i 2011. Kulturhus skal innarbeides i økonomiplanperioden.

8. Voksenopplæring

Det foretas en gjennomgang av voksenopplæring med sikte på effektivisering. Herunder vurderes en omorganisering til et felles voksenopplæringsenter.

9. Fordeling av ufordelt rammenedtrekk:

Kommunestyret forutsetter at rådmannen tidlig i årsbudsjettprosessen fremmer en skisse til fordeling av ufordelt rammenedtrekk for formannskapet som plan- og økonomistyre.

10. Frivillighetens hus

Kommunestyret ber rådmannen knyttet til evalueringen av Ungdommens Hus å utrede muligheten for å kunne samlokalisere frivillighetssentralen i lokalene som i dag disponeres til frivillighetssentralen med samlokalisering med frivillige organisasjoner m.m.

Rett utskrift:

Ulla Myhre
Sekretær

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	3
Sammendrag	4
Økonomiske prinsipper.....	5
Kommuneplanen.....	6
Realisering.....	7
Økonomisk fundament.....	7
Finansieringsanalyse.....	8
Demografi.....	8
Befolkningsprognose.....	12
Endring i frie inntekter.....	13
Kostra.....	14
Lønnsandel	16
Hovedoversikt drift.....	17
Finans.....	17
Forvaltning av konsesjonskraft.....	18
Investeringer	20
Utvikling driftsrammer	22
Utfyllende kommentarer fra virksomhetene	25
Skoleavdelingen	25
Barnehageavdelingen.....	25
Helse- og sosialavdelingen	26
NAV kommune	28
Omsorgsavdelingen	28
Kulturavdelingen	30
Teknisk avdeling	31
Sentrale støttetjenester.....	32
Vedlegg.....	34

Figur- og tabelloversikt

Figur 1.	Netto resultatgrad.....	8
Figur 2.	Arbeidsledige Rana 1988-2009.....	9
Figur 3.	Gjennomsnittlig nettoflytting 1980-2009.....	10
Figur 4.	Aldersgruppert flytting.....	10
Figur 5.	Årlig fødselsoverskudd 1980-2009	11
Figur 6.	Nettoflytting 1980-2009 ⇨ 2021	12
Figur 7.	Fødselsoverskudd 1980-2009 ⇨ 2021.....	12
Figur 8.	Befolkningsutvikling 1980-2009 ⇨ 2020.....	12
Figur 9.	Barnegruppene	12
Figur 10.	Eldregruppene	13
Figur 11.	Netto driftsutgifter til grunnskole, per innbygger 6-15 år....	15
Figur 12.	Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innb. 20-66 år	15
Figur 13.	Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt	16
Figur 14.	Årsgebyr for avløpstjenesten.....	16
Figur 15.	Årsgebyr for avfallstjenesten	16
Figur 16.	Lønnsandel historisk	16
Figur 17.	Utvikling lånegjeld Rana.....	17
Figur 18.	Brutto driftsutgifter Rana 2009	23

Tabell 1.	Fødselsoverskudd 1980-2009.....	11
Tabell 2.	Befolkningens bevegelse 1998-2009.....	11
Tabell 3.	Gjennomsnittlig nettoflytting	12
Tabell 4.	Kriterieandel og vekting	13
Tabell 5.	Netto driftsutgifter 2009 pr målgruppe i kr	15
Tabell 6.	Hovedoversikt drift.....	17
Tabell 7.	Endring rammer finans	18
Tabell 8.	Status fondsmidler	19
Tabell 9.	Investeringsbudsjett.....	20
Tabell 10.	Utvikling driftsrammer	22
Tabell 11.	Endring rammer tjenesteproduksjon.....	22
Tabell 12.	Institusjonsplasser og dekningsgrad	24
Tabell 13.	Prognose aldersbæreevnen	29
Tabell 14.	Økt ressursbruk omsorg.....	29

Vedlegg

Vedlegg 1.	Utvalgte KOSTRA nøkkeltall 2009	34
Vedlegg 2.	Befolkningsutvikling 1990-2009⇨ 2021	36
Vedlegg 3.	Befolkning fordelt på grunnkretser 2000-2009.....	37
Vedlegg 4.	Sektorfordelt sysselsetting 1995-2008 (Kompas NACE) 38	
Vedlegg 5.	Prognostiserte frie inntekter	40

Innledning

Rana kommune er en stor og kompleks organisasjon etablert for å yte tjenester til sine innbyggere. Det er en politisk styrt organisasjon fundert på uenighet.

Rådmannen har som leder av organisasjonens utøvende del ansvar for å drive virksomheten i tråd med politiske styringssignaler og beslutninger. Krav om effektivitet i den kommunale driften fokuseres stadig sterkere. En ønsker det selvsagte – å få mest mulig ut av innbyggernes skattekroner.

For å oppnå dette krever en kommunal organisasjon langsiktighet og forutsigbarhet gjennom klare styringssignaler – prioriteringer. Økonomiplanen skal fungere både som politisk styringsredskap og arbeidsverktøy for den administrative del av organisasjonen. Den gir rom for helhetsvurderinger og strategisk tenkning.

Økonomiplanen skal politisk behandles – rulleres – hvert år i juni før den administrative detaljplanlegging av neste driftsår igangsettes. Den er forutsatt å være et politisk strategisk verktøy som skal bidra til en kommunal drift preget av langsiktighet og forutsigbarhet. Derigjennom skal den sikre kostnadseffektive tjenester til kommunens innbyggere.

Planen må ha som mål å tydeliggjøre strategier i forhold til utfordringer som Rana-samfunnet står overfor. Å tilpasse drift og investeringer til forventede og påregnelige inntekter er i seg selv en utfordring når vesentlige økonomiske ressurser er tapt og bærebjelker i kommunens næringsliv samtidig avviker.

Det er en kjensgjerning at Rana kommune over år har styrket den driftsmessige del av virksomheten ved hjelp av finansinntekter og forbruk av realkapital. Vedlikeholdsetterslep i kombinasjon med nødvendige tekniske oppjusteringer til dagens minimumsstandarder beveger seg med stor sannsynlighet opp mot 750 mill. kr. En umiddelbar korrigerende av dette gjennom et lånefinansiert investeringsprosjekt kunne vært en mulighet. Renter og avdrag på en slik investering ville i neste omgang koste vel 60 mill. kr i året – en utgift kommunen med dagens drift ikke har mulighet til å bære. At gjennomsnittlige kapitalkostnader med 40 års nedbetalingstid vil beløpe seg til nærmere 30 mill. kr per år og at en i tillegg må styrke det løpende vedlikeholdet med 10 mill. kr for å opprettholde verdiene indikerer den driftsmessige ubalansen kommunen har i dagens virksomhet.

Gjennom kommunestyrets økonomiplanvedtak ble noen basisprinsipper for den økonomiske styring av Rana kommune søkt etablert:

- **Demografi:** Staten styrer kommunene virksomhet gjennom en finansiell modell – inntektssystemet – knyttet til potensielle brukergrupper. Kommunens inntekter styres derved av antall innbyggere i gruppen. Finansieringssystemet forutsetter derved en innretning og tilpasning av kommunens tjenestetilbud i forhold til endringer i alderssammensetning.
- **KOSTRA:** Statistisk Sentralbyrå sin bearbeiding og tilrettelegging av statistiske data i KOSTRA er forutsatt å gi kommunene styrings- og beslutningsinformasjon. Ikke en fasit, men et grunnlag for politiske vurderinger og valg sett i forhold til tilgjengelige ressurser og lokale utfordringer.
- **NDR:** Netto driftsresultat er nødvendig for å gi mulighet til politiske valg – prioriteringer. Ikke for å settes direkte inn i driften, men utnyttes som grunnlag for omstilling og utvikling gjennom engangsbevilgninger, avsetninger og egenkapital til investeringer. En oppnår fleksibilitet og smidighet i stedet for negative driftskonsekvenser og effektivitetstap.

Tilgjengelige ressurser har gjort det mulig å berede grunnen for gjennomførte og forestående strategisk viktige investeringer som flyplass og kunnskapssenter.

Tiden med reell realvekst i den kommunale økonomien er forbi. Nye tiltak og økt ressursbruk på et tjenesteområde, må eventuelt dekkes med tilsvarende reduksjoner på andre områder. Et handlingsrom gjennom etablering av et netto driftsresultat på opp mot 3 % bør derfor være en prioritert målsetting. Samtidig vil det i seg selv neppe være nok og bør følges opp av en egenfinansiering av investeringer på 50 %.

Det økonomiske opplegget preges av økende behov for omstilling av kommunens drift. Det må finnes løsninger internt for å kunne møte innbyggerens behov for fremtidsrettede kommunale tjenester på en god og kvalifisert måte. Liten endringsvilje og en sementering av måten en organiserer og løser oppgaven på, vil være uheldig for kommunens rolle som velferdsyter og samfunnsutvikler.

Rulleringen av økonomiplanen legger vekt på oppdateringer ut fra endringer i forutsetningene. Den økonomiske situasjonen kan bli kritisk de nærmeste årene.

Sammendrag

Regnskapet for 2009 er avsluttet med et regnskapsmessig mindreforbruk på 1,95 mill. kr. Med en brutto ramme på 1,3 mrd kr kan dette resultatet anses å vippe på knivseggen. Men med helhjertet oppslutning i samtlige avdelinger og virksomheter om å dekke inn underskuddet fra 2007 innen lovens bestemmelser har Rana opprettholdt sin økonomiske selvvråderett og unngått ROBEK – så langt.

I økonomiplanen 2009-13 ble det varslet at inntektsanslagene var optimistiske og utgiftssiden under press. Operasjonaliseringen av årsbudsjettet for 2010 understreket dette forholdet.

Dette forholdet er nå ytterligere forsterket gjennom Kommuneproposisjonen for 2011. Her foreslås endringer i inntektssystemet for kommunene – systemet for fordeling av statens bevilgning til kommunene – slik at Rana kommune sitt omstillingsbehov forsterkes med 15-20 mill kr de nærmeste 5 årene. Begrunnelsen er analyser som viser at Rana ikke er så tungdreven som tidligere forutsatt – 15 år tilbake i tid.

Tidsrammen fra presentasjon av forslaget som skal behandles av Stortinget i juni og fremleggelsen av denne planen har ikke gjort det mulig å sannsynliggjøre konkrete forslag i denne omgang. Annet enn driftsmessige tilpasninger er ikke tilgjengelig, og første fase på 5,7 mill. kr i 2011 forutsettes nærmere handtert i tilknytning til utarbeidelse av årsbudsjettet.

Samlet sett må driftsutgiftene justeres ned med 45 mill kr i økonomiplanperioden eksklusive demografiske tilpasninger innen skole og omsorg. Sett i lys av de utfordringer kommunen opplever på arbeidsmarkedet etter finanskrisen og målet om å snu en negativt betinget befolkningsutvikling de senere år må dette betraktes som svært lite heldig.

Økonomiplanen videreføres med fokus på å etablere en større grad av handlefrihet. Den viktigste indikatoren på handlingsrommet i den kommunale økonomien er netto driftsresultat. For Rana kommune anbefales NDR å ligge på om lag 45 mill. kr tilsvarende 3 % av driftsinntektene. Det økonomiske opplegget som presenteres i denne planen vil kunne gi et NDR på 2,0 % i 2013, noe som er i tråd med målsettingen i gjeldende plan. Friggjøringen av konsesjonskraftressurser i 2013 og de nå tvungne morarenteavsetninger disponeres inn mot dette handlingsrommet.

Økonomiplanen viderefører prinsippet med demografi og KOSTRA som indikatorer i utarbeidelsen av økonomiske rammer. Reduserte

rammer til skole som følge av redusert elevtall er videreført. For fortsatt å kunne drive et godt kvalitativt skoletilbud innenfor de rammene som her settes, forutsettes endringer i strukturen.

Økningen i antall eldre kompenseres med økte rammer til eldreomsorgen.

Dette samtidig som et prioritert investeringsprosjekt som Kulturhus foreslås skjøvet ut av planperioden.

Økte midler til vedlikehold av realkapitalen, bygninger og anlegg, videreføres fra gjeldende økonomiplan. Fortsatt vil det gjenstå et renoveringsbehov for kommunale bygg og anlegg på opp mot 500 mill. kr. Uten driftsmessige tilpasninger vil også prioriterte investeringer i skolebygg måtte revurderes.

24 av de 45 millionene presenteres i planen som et ufordelt/felles nedtrekk. Dette er altså nedtrekk som ikke kan knyttes til demografiske endringer og dermed må påregnes å gi utslag kvalitet og omfang av tjenester. Dette kan også gjøre seg gjeldende når sentrale støttetjenester og teknisk sektor foreslås tatt ytterligere ned i 2011 med 1 mill.

Målsettingen om opprettholdelse av verdien av bygg og anlegg – stoppe veksten i vedlikeholds- etterslepet – følges opp i planen slik at en i 2014 vil disponere 15 mill kr mer til vedlikehold enn i 2009. Dette fremkommer som en sentral styrking av kommunens virksomhet.

Arbeidet med å redusere sykefraværet er intensivert. Et registrert sykefravær på 9,2% i 4. kvartal 2009 er på årsbasis kalkulert å koste kommunen om lag 60 mill. kr. Reduseres fraværet med 1 prosentpoeng vil dette kunne gi en besparelse på 8 mill. kr på årsbasis. Målsettingen er innarbeidet gradvis i økonomiplanperioden.

Terra-saken sitt preg på den økonomiske situasjonen i kommunen fases mer ut. Underskuddet fra 2007 er dekket i 2009. I budsjett 2010 er det satt av 16 mill. kr i morarenter i påvente av at rettsaken med DnB NOR skal sluttføres. Rettsaken er utsatt i opptil to år fra september 2009 for å se om konkursboet etter Terra Securities vinner frem i rettsaken som er anlagt mot Citibank i New York. En utbetaling av 300 mill. kr til DnB NOR, vil gi driftsmessige besparelser i form av reduserte renter/morarenter, men også føre til redusert renteavkastning på konsernkonto. Det er i økonomiplanen forutsatt utbetaling i 2013.

STAKO-bygget er foreslått omdisponert og ombygd til kunnskaps-/høgskolesenter for å legge bedre til rette for utviklingsmiljøer og etablering av et

bredere tilbud innen høyere utdanning. Dette vil igjen kunne virke som et stimuli til byutvikling og rekruttering av nye innbyggere til kommunen.

Ut fra den økonomiske virkelighet Rana kommune befinner seg i er det et misforhold mellom politiske ønsker på den ene siden – og våre økonomiske evner til å realisere disse, uten at det går ut over det tjenestenivået kommunen har i dag.

Økonomiske prinsipper

Økonomiplanen er en overordna økonomisk plan for kommende fireårsperiode som skisserer politiske prioriteringer og strategiske føringer. Den langsiktige økonomiske plattformen legges i økonomiplanen. Økonomiplanen har sin basis i vedtatt årsbudsjett for inneværende år og 1. år i planen er kommende årsbudsjett. Årsbudsjettet har som oppgave å operasjonalisere det som vedtas av endringer og prioriteringer i økonomiplanen slik at disse kan realiseres. Økonomiplanen omfatter drift og investering og er styrende for administrasjonen.

Statlige føringer (kommuneproposisjonen) og demografiprognoser er sentrale elementer i fremskriving av inntektsrammen i fireårsperioden.

Den langsiktige økonomiske plattformen kommunen styrer etter, ble lagt i økonomiplan 2010-2013. Fjorårets økonomiplan bar preg av behov for en nyorientering av det økonomiske opplegget og driftsforutsetningene i kommunens tjeneste-produksjon sett i lys av følgende forhold:

- Endrede rammebetingelser var ikke registrert eller tatt til følge (herunder konsekvenser av befolkningsendringer)
- Nye tiltak ble finansiert ved hjelp av redusert vedlikehold (drift), redusert netto driftsresultat og reduserte fond og fondsavsetninger
- Reetablering etter Terra

Målet i gjeldende økonomiplan, var å legge grunnlag for en kommuneøkonomi med større marginer, langsiktighet og sette av egenkapital til investeringer. Økonomiplanen oppsummerte at dette betyr effektivisering og omprioriteringer innen og mellom driftsrammene.

I økonomiplanen ble dette konkret uttrykt ved styrking av netto driftsresultat, ved omprioriteringer i driften, ved endringer i økonomiske rammer som følge av befolkningsendringer og ved styrking av vedlikeholdsbevilgninger.

I budsjett for 2010 ble de politiske føringene i økonomiplanen langt på vei fulgt opp. De økonomiske forutsetningene i økonomiplanen var imidlertid noe optimistiske. Det førte til at en i

budsjett 2010 måtte styrke profilen i økonomiplanen. Teknisk avdeling og støttetjenester ble tatt ned ytterligere 1 mill. kr hver. De politiske føringene som lå i statsbudsjettet (skole, barnevern, samhandlingsreform) ble delvis fulgt opp. En så seg videre nødt til å bruke 3 mill. kr av skjønnsmidler til ordinær driftsbevilgning (styrking av økonomisk sosialhjelp).

Budsjett for 2010 viser betydningen av å ha en presisjon i økonomiplanen som er så høy at det ikke kommer noen overraskelser i budsjettet. Spesielt settes det krav til at prognoser over befolkningsutviklingen er av god kvalitet.

Årsregnskapet 2009 viser et positivt resultat, takket være et samlet løft som avdelingene mobiliserte for å unngå at kommunen havnet på ROBEK-lista. Regnskapet viser samtidig noe underbudsjettering på finanssiden som en må ta med seg videre.

Rana kommune har høye inntekter som i stor grad brukes til å opprettholde et høyt driftsnivå innen samtlige tjenesteområder. Samtidig som kommunen har merinntekter på 110 mill. kr fra kraftinntekter, utbytte og eiendomsskatt, framstår økonomien som presset. Det er lite handlingsrom til nye tiltak og den eksisterende driften er under press.

Styrking av handlefriheten

Den viktigste indikatoren til å måle styrken i kommunens økonomi, er netto driftsresultat (NDR). I tillegg til netto driftsresultat, innføres ytterligere to indikatorer for en bærekraftig økonomi: Netto lånegjeld og netto rente og avdragsutgifter.

Det økonomiske opplegget som presenteres i denne økonomiplanen legger opp til et netto driftsresultat i 2014 på 2,5 %. Dette må bygges videre opp til 3 %. Konsesjonsavgift og avkastning fra kraftselskaper ligger inne i netto driftsresultat. Fra 2010 ble investeringsmomsen trukket ut av driftsbudsjettet og overført investeringsbudsjettet. Bruk av investeringsmoms som en del av finansieringen av drift er det samme som å lånefinansiere drift.

Investeringsnivået og opptak av lån må innrettes slik at lånegjelden ikke er større enn at utgifter til renter og avdrag kan dekkes gjennom de løpende inntekter. Det er derfor viktig å ha kontroll på utviklingen av gjeldsnivået. Netto lånegjeld var i 2009 kr 32 117 pr. innbygger. Kommunen ligger 2 783 kr under gjennomsnittet i KG 13, men differansen har vært sterkt avtakende de to siste årene. I økonomiplanen stiger lånegjelden pr innbygger å ligge til samme nivå som KG 13.

Netto rente- og avdragsutgifter i prosent av brutto driftsinntekter, viser hvor stor andel av brutto driftsinntekter som er bundet opp til tilbakebetaling av lån. Netto renter og netto avdrag sin andel av driftsinntekter, var i 2009 på 4,8 %. Ambisjonen bør være at denne ikke økes. Økonomiplanen tilsier at kommunen i 2014 vil ha en rente- og avdragsindikator på 6,2 %.

Basisrammene som produksjonsavdelingene skal leve av skal være fundert på langsiktighet og forutsigbarhet. Når variable inntekter som rente-utbytte og avkastning, ikke legges som grunnlag for driftsrammene, fører det til større forutsigbarhet for tjenesteproduksjonen. Fortsatt vil det være slik at det kan dukke opp uforutsette ting i budsjettåret. Avhengig av omfanget vil dette måtte håndteres innenfor eksisterende drift. Et forsvarlig NDR tilsier imidlertid at det er mulighet til å håndtere større uforutsette hendelser som krever større økonomiske utlegg og som betyr at alle må ta et ansvar. Kommunen skal framstå som én enhet når større utfordringer må håndteres.

Realkapital

Rådmannen har som mål å øke midlene til vedlikehold av realkapitalen, bygninger og anlegg. For lite til vedlikehold medfører at realkapitalen forbrukes. Bygg og anlegg slites ned til et nivå som gjør dem lite egnet til det bruk de er tiltenkt og en total renovering blir nødvendig. Vedlikeholdte og tidsmessige bygninger og anlegg gir grunnlag for rasjonell drift og fornøyde brukere. Totalrenovering kan sammenlignes kostnadmessig med et nytt investeringsprosjekt.

Bevilgningen til vedlikehold vil trappes opp i hele økonomiplanperioden, til 10 mill. kr pr år for bygninger og 5 mill. kr pr år for anlegg. Dette vil medføre at realkapitalen kan vedlikeholdes, men ikke oppgraderes. Som et ledd i prosjektet om kvalitet av skolen skal skolebygg oppgraderes for 250 mill. kr innen 2013. Finansiering hentes fra regjeringens tiltakspakke i 2009, lån med rentekompensasjon, bruk av fond og nye låneopptak. Totalt sett vil opptrapping av vedlikehold av veger og anlegg og skolebygg styrke kommunens realkapital.

Behovet for renovering av øvrige kommunale tjenestebygg (helse, sosial, omsorg, barnehager m.m.), inkludert nødvendig tidsmessig oppgradering anslås til rundt 300 mill. kr. Tilsvarende anslås et investeringssetterslep på veier og anlegg til rundt 200 mill. kr. Samlet med skolebygg, er det behov for investeringer på 750 mill. kr for å reetablere kommunes realkapital. I økonomiplanen er det ikke funnet rom til øvrige

kommunale tjenestebygg og veier og anlegg (behov 500 mill. kr med en årlig kapitalkostnad på 30 mill. kr – 5 % rente, 40 år nedbetaling).

Kommuneplanen

Planen inneholder visjoner for kommunen/byen samtidig som den angir overordnede mål for samfunns-, areal- og tjenesteutvikling.

Frodige Rana - Motor for regional vekst og utvikling

Rana skal bli et sted preget av nyskaping, vekst og utvikling. Det skal legges opp til en politikk for nærings- og samfunnsutvikling med formål å skape flere arbeidsplasser og et økt antall innbyggere. Visjonen er 5 000 flere innbyggere innen 15 år i et attraktivt regionsenter som bidrar til en positiv utvikling på Helgeland.

Mennesket og dets forhold til miljøet skal stå i sentrum i en bærekraftig utvikling. Det skal tilrettelegges for mangfoldig kulturell virksomhet og opplevelser som styrker samhold og fellesskap på en inkluderende og positiv måte. Kunnskap om lokalhistorie og ivaretagelse av kulturminner skal gi identitet og tilhørighet.

Befolkningen skal føle seg trygge og de skal trives. Rana skal være et sted der folk ønsker å bo og vil flytte til. Kommunen skal fremstå som et moderne, trivelig og attraktivt flerkulturelt samfunn.

Innbyggerne skal ha tillit til servicevennlige Rana kommune som tjenesteprodusent, samfunnsutvikler og forvalter av et åpent, levende og engasjerende lokaldemokrati. Rana kommune skal med effektiv ressursanvendelse produsere og levere gode tjenestetilbud og være konkurransedyktig i produksjon av offentlige tjenester.

Mo i Rana - byen du blir glad i

"Polarsirkelbyen" er også en viktig del av vår identitet. Det gir stedstilhørighet og inngår som en viktig del av vår profil. Polarsirkelen er kommunens sterkeste merkevare.

Samfunnsutvikler

Kommunen har oppgaver ut over rollen som produsent av tjenester, forvalter av lovverk og iverksetter av statlig politikk. De seneste årene har utviklerrollen blitt gjenstand for økt oppmerksomhet. Dette beror blant annet på at moderniseringsarbeidet i kommunene i stor grad har fokusert på effektivisering av tjenesteproduksjonen som samfunnsutvikling.

Kommunen bør styrke sin samfunnsrolle ved å utvikle medvirkning og å stimulere til nye former for lokale partnerskap og samarbeid.

Byutvikling

Kommunen må i samspill med private aktører og regionale myndigheter arbeide for å:

- øke bevisstheten om Mo i Ranas potensial som et fremtidsrettet by- og handelssentrum
- utvikle byens urbane kvaliteter
- videreutvikle bysentrum med fokus på skysstasjon og kollektivtransport
- markedsføre Helgeland og Rana

Realisering

Polarsirkelen Lufthavn

Flyplassen forutsettes å være den viktigste vekstimpulsen for regionen på kort og lang sikt. Styret i selskapet har ambisjoner om at det i løpet av 2010/2011 skal etableres en finansiering der regionen samlet reiser inntil 400 mill. kr i et spleiselag med Samferdselsdepartementet og Avinor. Rana kommune vil som vertskommune bidra med 100 mill. kr. Næringsliv, banker, private og kommuner vil være aktører i spleiselaget. En komplett flyplass vil ut fra et foreløpig estimat utarbeidet med bistand fra Avinor koste 1 - 1,2 mrd kr (2010 kr).

Reguleringsplan for området ble vedtatt i desember 2009, og PLU planlegger levering av konsesjonssøknad til Luftfartstilsynet sommeren 2010.

Prosjektet er lagt inn i økonomiplanen med kommunal investering fra 2011.

Høgskolesenter

Det er igangsatt et eget prosjekt som har som mål å få etablert et høgskolesenter i STAKO-bygget. Prosjektet ledes av teknisk avdeling.

Kulturhus

Det er ikke funnet rom for kulturhus i økonomiplanperioden.

Klima- og energi

Kommunestyret har vedtatt en egen kommuneplandel for klima- og energi 2010 - 2014. Planen har satt mål og pekt på mulige tiltak. Kommunen trenger et bredt engasjement i egen organisasjon, fra kommunens innbyggere og næringsdrivende

dersom Rana skal kunne levere sitt bidrag til en positiv utvikling av jordens klima.

Rana kommune har som mål å redusere utslippet av klimagasser i Rana (eksklusive industri) målt i CO²-ekvivalenter med 30 % i perioden fram til 2020, og med 15 % innen 2014.

Strategier:

- Ta hensyn til klimaproblematikken i alle sammenhenger
- Gjennomføre klimatiltak i kommunens egne virksomheter og som planmyndighet
- Være en pådriver til gjennomføring av planen på områder der kommunen selv ikke har styringsmulighet. Dette gjelder områder innen industri og næring, private bygg, fylkeskommunale bygg/statlige bygg, veger, jernbane, samt innbyggernes atferd
- Være pådriver i forhold til klimatilpasning på områder som skred, flom og erosjon
- Prioritere tiltak som har positiv effekt både for å motvirke klimaendringer og for bevaring av naturmangfold og andre viktige miljøverdier i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven
- Rullere klimaplanen hvert fjerde år med mulighet for en årlig oppdatering i tilknytning til kommunens årsmelding og handlingsplan
- Det fremmes årlig egen sak om prioritering av tiltak i tilknytning til kommunens handlingsprogram og budsjett

Økonomisk fundament

Kommunens økonomiske fundament er Stortingets bevilgning til kommunene i Statsbudsjettet. Fordelingen av bevilgningen mellom kommunene skjer ved hjelp av inntektssystemet. Systemet baserer seg på at kommunenes utgifter avhenger av antall innbyggere, om disse er i skolepliktig alder eller i en alder hvor de har behov for omsorgstjenester. Videre at utgiftene vil variere avhengig av om befolkningen bor tett eller spredt.

Stortinget forventer at når befolkningen endrer seg skal også kommunens utgifter endre seg. Rana kommune sine basisinntekter (frie inntekter) vil avhenge av Stortingets bevilgning og kommunens andel av landets befolkning i de enkelte aldersgrupper (kriterier).

I 2010 er de frie inntektene budsjettet med 889,4 mill. kr tilsvarende 35 179 kr per innbygger. Av dette utgjør rammeoverføringen 324,6 mill. kr og

skatteinntektene 493,3 mill. kr – henholdsvis 12 839 og 19 512 per innbygger. Skatt per innbygger utgjør med dette kun 82,1 % av landsgjennomsnittet og vi tilføres derfor ytterligere 2 828 kr per innbygger i inntektsutjevning tilsvarende 71,5 mill. kr.

Kommunens øvrige inntekter består av statlige øremerkede tilskudd (barnehager), gebyrer, utbytte, eiendomsskatt mv, slik at Rana i 2010 til sammen disponerer 1,44 mrd. kr.

Finansieringsanalyse

I den tidligere presenterte finansieringsanalyse påpekes at kommunen har hatt et relativt stabilt inntektsnivå. Men samtidig er kommunen blitt stadig mer avhengig av "ekstrainntektene" som refusjon av moms på investeringer, konsesjonskraftinntekter og eiendomsskatt for å opprettholde driftsnivået.

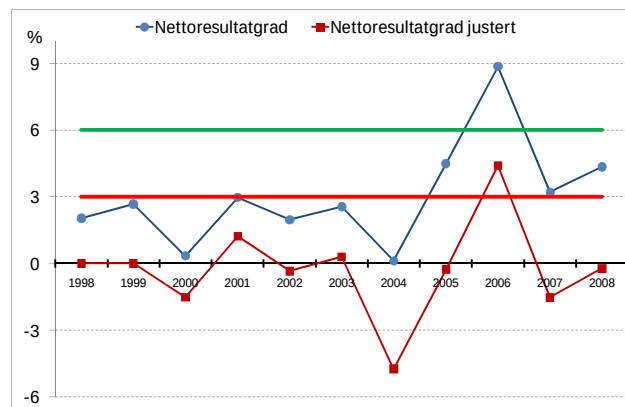
I tillegg til "ekstrainntektene" er kommunen stadig mer avhengig av driftsavhengige inntekter (brukerbetalning). Brutto driftsresultat bør forbedres gjennom aktiv omstilling av driften.

Rana er avhengig av "ekstrainntektene" for å få et positivt netto driftsresultat. Uten investeringsmoms, konsesjonsavgifter og utbytte ville netto driftsresultatet vært negativt.

Investeringsmomsen vil som følge av lovendring ikke inntektsføres i driftsregnskapet fra og med 2010, jfr. dog overgangsordning. Konsesjonsavgiftene utgjør nærmere 10 mill. kr per år, men er etter konsesjonsvilkårene bundet opp til næringsformål. Å definere disse inntektene inn i begrepet "handlefrihet" er derfor ikke hensiktsmessig. Utbytte fra eierskap i selskap utgjør i 2009 nærmere 20 mill. kr. Disse inntektene vil variere ut fra selskapenes resultat året forut for budsjettåret, men ikke være kjent ved utarbeidelse av budsjettet. Baseres drifta av kommunens basistjenester på disse inntektene, vil det bety at svingninger i selskapenes resultat vil måtte gi tilsvarende svingninger/tilpasninger i kommunens tjenesteproduksjon.

Ut fra dette bør driften fremover tilpasses et netto driftsresultat på 3 % tilsvarende 45 mill. kr eksklusive konsesjonsavgift og utbytte. Et direkte regnskapsmessig resultat på 75 mill. kr tilsvarende 5 % burde vært oppnådd med dagens inntektsanslag på konsesjonsavgift og utbytte. I økonomiplanen oppnås 2,5 % tilsvarende 35,6 mill. kr i 2014.

Figur 1. Netto resultatgrad

Med unntak av 2000 og 2004 har nettoresultatgrad ligget mellom 2 % og 3 %. Denne resultatgraden inkluderer imidlertid investeringsmoms, konsesjonskraftinntekter og eiendomsskatt.

Kommunens likviditet er tilfredsstillende på kort sikt. Dette skyldes i hovedsak at Terra-tapene i all hovedsak er dekt opp og ligger i kontant-beholdningen fram til lånene til DnB Nor eventuelt må betales. Det er uansett viktig at kommunen verner om driftslikvidene. Det bør være en klar målsetting å kunne drive uten hjelp. I tillegg bør kommunen ha tilstrekkelige likvider til å drive uten kassakreditt. Det økonomiske opplegg i økonomiplanen tilsier at en kan komme i likviditetsmessige problemer etter eventuell innbetaling av lån og bruk av kassakreditt som konsekvens.

Korrigert netto driftsresultat i kroner og prosent var negativt i 2008 med henholdsvis 3,2 mill. kr og 0,24 % slik det framgår av figur 1. I årsregnskapet for 2009 er tallene bedret med en pluss på 2,4 mill. kr og 0,17 %.

Demografi

Antall og alder i befolkningen er avgjørende for statlige overføringer til kommunen. Endring i antall og alders indikerer endring i etterspørselen etter kommunale tjenester.

En realistisk gjennomarbeidet befolkningsprognose må ligge til grunn for planlegging av kommunens tjenestetilbud i økonomiplanperioden. Optimistiske befolkningsprognoser gir også optimistiske inntektsanslag som i neste omgang bindes opp i drift. Kommer ikke forutsatt befolkningsvekst vil en slite med "overkapasitet" og tvinges til negativt oppfatta driftsreduksjoner.

I 1980 hadde Rana kommune 25 826 innbyggere. I perioden frem til 1990 gikk folkemengden ned til 24 641 innbyggere og har fra midt på nittitallet

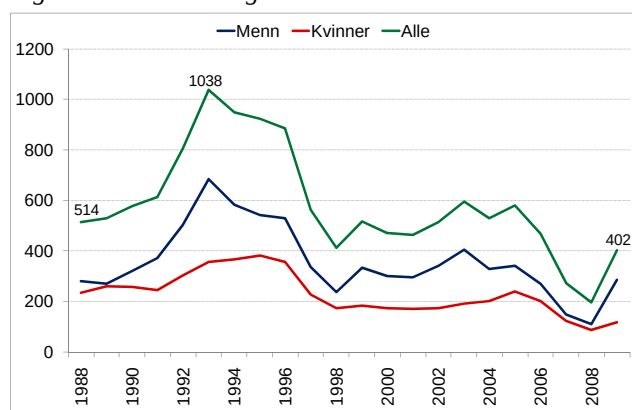
frem til 2010 økt og stabilisert seg på i overkant av 25 000 innbyggere (25 282 1.1.2010).

Det er to faktorer som skaper endring i befolkningsmengden, fødselsoverskudd (fødte – døde) og nettoflytting (ekstern innflytting – utflytting).

Arbeidsmarkedet

Arbeidsmarkedssituasjon i Rana er i en vanskelig fase. I kjølvannet av finanskrisen begynner industrien i Rana å merke svikt i ordrene, og flere bedrifter i industriparken har gått til helt eller delvis permisjon av arbeidere og oppsigelsene øker. Verst rammet er Ruukki, hvor produksjon ble innstilt fra mai 2010. Dette medførte at 110 personer ble oppsagt i 2010 i tillegg til de 137 som ble oppsagt i 2009.

Figur 2. Arbeidsledige Rana 1988-2009

Arbeidsledigheten i Rana var ved utgangen av 2009 dobbelt så høy som i 2008. De indirekte virkningene av oppsigelser og nedleggelser i industrien vil bli merkbare for underleverandører og etter hvert for tjenesteprodusenter i privat sektor.

I en befolkningsmessig sammenheng må det imidlertid også tas hensyn til at sysselsettingen i Rana bidrar vesentlig til bosettingen i regionen. Eksempelvis har over 20 % av de sysselsatte i Hemnes sin arbeidsplass i Rana (innpendlere).

Omstilling og vekst i sysselsettingen har bidratt til vesentlige endringer i den yrkesmessige sammenstillingen. Fremdeles har Rana en høy andel sysselsatte i industrien, men nå utgjør også sysselsetting i statlig virksomhet en høyere andel enn landsgjennomsnittet.

Som bysamfunn er sysselsettingen høyere innen forretningsmessig- og privat tjenesteyting enn i fylket og regionen for øvrig. Lavt utdanningsnivå i forhold til andre bysamfunn, bidrar sannsynligvis til at nasjonalt definerte vekstnæringer ikke har samme omfang som landet for øvrig. Satsing på høyskolesenter er et bidrag til en slik utvikling.

Lav andel sysselsatte sett i forhold til andre bysamfunn i vekst, kan sannsynligvis knyttes til tradisjonelle kjønns- og familiemønster i industrien med slitasjeskader og uføretrygding som resultat.

Tilgang på arbeidsplasser og spesielt attraktive arbeidsplasser er en utfordring for kommunen. Høyere utdanning hos begge kjønn vil fremtvinge høyere yrkesfrekvenser og behov for flere arbeidsplasser bak hver innbygger. Grove analyser tilsier at for å opprettholde dagens innbyggertall på 25 000 må det skaffes 1 000 nye arbeidsplasser.

I lys av finanskrisen og med en stor eksportrettet og internasjonalt preget industri, er det knyttet en vesentlig usikkerhet til sysselsettingsutviklingen.

Flytting

Det er flere ulike faktorer som påvirker flyttemønsteret inn- og ut av kommunen.

Endringer i arbeidsmarkedet og konjunkturutviklingen vil påvirke flyttestrømmene, bosettingsmønsteret og i neste omgang regionale forskjeller i boligprisene. Høye boligpriser og høye bokostnader er i utgangspunktet en motvirkende kraft mot flyttestrøm til sentrale strøk, samtidig som gunstige arbeidsmarkedsforhold i sentrale strøk bidrar til å stimulere flyttingen.

Flytting og bosetting må forstås i et livsfaseperspektiv. Bostedsvalg og bostedsønsker varierer med hensyn til alder, interesser og livssituasjon. De yngste aldersgruppene er opptatt av fritidsaktiviteter, møteplasser og utdanningsmuligheter. For unge i etableringsfasen er varierte jobbmuligheter, rimelige boliger, gode kultur- og fritidsmuligheter, service-, velferds- og tjenestetilbud og et godt oppvekstmiljø for barn sentrale faktorer for valg av bosted.

Lokal tilhørighet har ikke mistet sin betydning for unges bostedsønsker. Mange unge velger å flytte tilbake til oppvekstkommunen, og det er en tendens til at andelen av ungdom som er bofaste i alderen 15 til 35 år har økt de siste årene. Dette har skjedd til tross for økende utdanning blant unge.

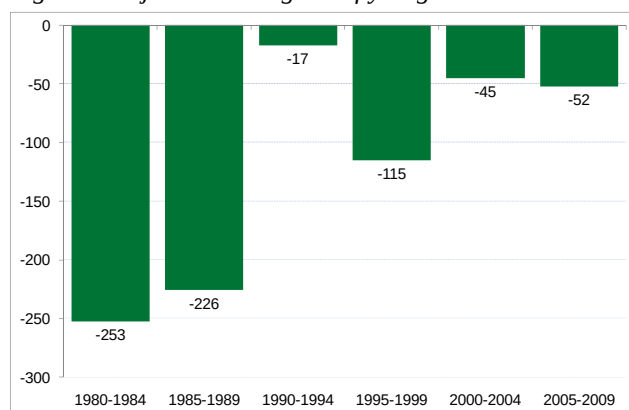
Utdanning er en faktor som påvirker flyttemønsteret. De siste årene har utdanningsnivået i den norske befolkningen blitt betydelig hevet. Når ungdom flytter for å ta seg utdanning, svekkes båndene til oppvekstkommunen. Samtidig knyttes bånd til studiestedet.

For å lokke de ferdigutdannede tilbake til sin oppvekstkommune i distriktene vil lave boutgifter, barnehage og slektskontakt være viktig for mange. Nyere forskning har satt fokus på hva folk i

etableringsfasen som velger å flytte til mindre steder, selv oppgir som motivasjon. For mange henger dette sammen med et ønske om en annen livsstil enn den de ville hatt i storbyen. Et aktivt lokalmiljø, gode oppvekstvilkår for barn og et godt nabolag er argumenter folk bruker som begrunnelse for å bosette seg på stedet. Ved å sammenlikne enkeltkommuner og regioner har forskning også pekt på naturgitte fordeler knyttet til klima og natur, nærhet til en by og godt utbygd service- og kulturtilbud som viktige faktorer for kommunenes attraktivitet som bosted.

I økonomiplanperioden planlegges ny hovedflyplass for Helgeland i kommunen og nytt høgskolesenter sentralt i byen er under prosjektering. Det forutsettes også planlegging av nytt kulturhus. En realisering av disse prosjektene vil skape flere arbeidsplasser, bedre transportmuligheter, utdanningstilbud og kulturtilbud i kommunen som igjen vil føre til at Rana kommune blir en mer attraktiv kommune å bosettes seg i.

Figur 3. Gjennomsnittlig nettoflytting 1980-2009

Figuren viser gjennomsnittlig nettoflytting i femårs-perioder. Negative tall viser at flere personer flytter ut enn inn i kommunen. I perioden 1980-1989 opplevde kommunen en høy netto utflytting fra kommunen, samtidig som få personer flyttet inn. Den store utflyttingen på åttitallet knyttes til usikkerhet i lokalt arbeidsmarked og den påfølgende omstillingen i Ranasamfunnet.

På nittitallet varierte gjennomsnittlig årlig nettoflytting fra -17 til -115 i perioden. I hele 2000-tallet var gjennomsnittlig årlig nettoflytting på -49.

Innenlandske flyttinger har en viss sammenheng med regionalpolitikken og sammensetningen av gifte, samboere og enslige. Innvandringen av utenlandske statsborgere er drevet av helt andre prosesser. Personer som flytter fra naboland kommer ofte med samme bakgrunn som langveisflyttere innenlands. Drevet av motiver knyttet til arbeidsmarkedet og ønske om å oppleve

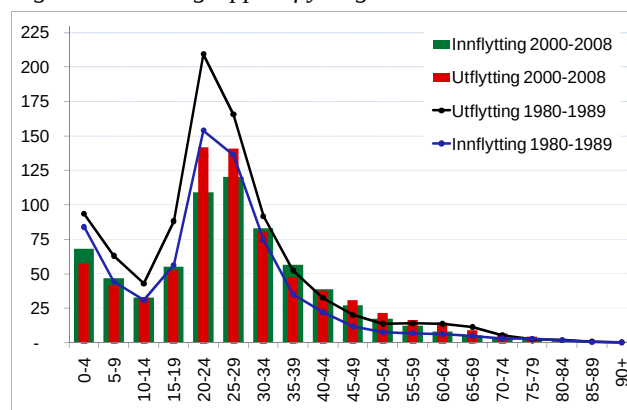
noe nytt. Flesteparten er ungdommer som reiser hjem etter noen få års opphold.

Personer som flytter fra ikke-vestlige land har ofte sin bakgrunn i helt andre forhold, mer knyttet til «nød» enn til «lyst». En vesentlig del av ikke-vestlige innvandrere har sin bakgrunn som flyktninger og asylsøkere. Etter innvilgelse av oppholdstillatelse vil de ofte bosette seg permanent.

De siste tiårene har den daglige mobiliteten økt betydelig. Muligheten til friere å velge bolig i forhold til arbeidsplass, utdanningssted og andre bindinger betyr trolig at boligmotiverte flyttinger er blitt enda viktigere for valg av bosted innenfor arbeidsmarkedsregionene.

En betydelig del av innvandringen kommer til hovedstadsområdet, men også Nord-Norges andel av nettoinnvandringen er av betydning for befolkningsutviklingen. Halvparten av den innenlandske nettoutflyttingen fra Nord-Norge på 1990-tallet er kompensert av nettoinnvandring fra utlandet.

Figur 4. Aldersgruppert flytting

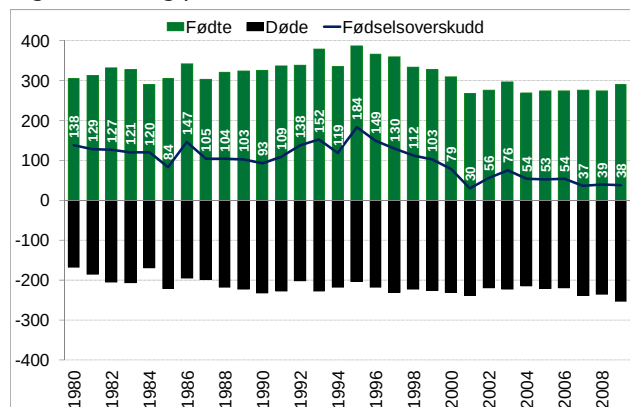

Figuren viser at personer i aldersgruppen 20-29 år flytter mest, både inn og ut av kommunen. Utflyttere erstattes i stor grad av innflyttere i samme alder. Samtidig viser dette at en stor del av kommunens befolkning er i bevegelse.

Fødselsoverskudd

I 1980-1989 ble det årlig født gjennomsnittsnittlig 317 barn i kommunen, mens de tre siste årene (2007-2009) ble født gjennomsnittlig 281 barn i året, en reduksjon på 11 %.

Figur 5. Årlig fødselsoverskudd 1980-2009

Antall dødsfall pr år har økt jevnt i perioden 1980-2009. Generelt forventes en økning i levealder i befolkningen, men som et resultat av en stadig

økende andel eldre over 67 år, vil antall dødsfall pr år også øke. Antall dødsfall pr år i perioden 1980-1989 var gjennomsnittlig 199 i året og er økt til 243 dødsfall pr år de tre siste årene, en økning på 22 %.

En reduksjon i fødte pr år og en økning i dødsfall pr år har ført til at fødselsoverskuddet i kommunen er kraftig redusert. I 1980-1989 var fødselsoverskuddet gjennomsnittlig 118 personer pr år og er redusert til gjennomsnittlig 38 personer pr år de tre siste årene, en reduksjon på 68 %.

Tabell 1. Fødselsoverskudd 1980-2009

	1980-1989	1990-1999	2007-2009
Gjennomsnittlig fødte pr år	317	350	281
Gjennomsnittlig døde pr år	199	221	243
Gjennomsnittlig fødselsoverskudd	118	129	38

Tabell 2. Befolkningens bevegelse 1998-2009

År	Folketal INN	Fødte	Døde	Fødsels overskudd	Innflytting	Utflytting	Netto flytting	Netto innenlandsk	Netto utenlandsk	Tilvekst	Folketal UT
1998	25 193	335	223	112	771	843	-72	-126	54	40	25 233
1999	25 235	328	225	103	690	778	-88	-117	29	15	25 250
2000	25 255	310	231	79	745	800	-55	-92	37	24	25 279
2001	25 278	268	238	30	768	726	42	1	41	72	25 350
2002	25 350	276	220	56	682	771	-89	-171	82	-33	25 317
2003	25 313	298	222	76	636	718	-82	-146	64	-6	25 307
2004	25 309	269	215	54	678	721	-43	-69	26	11	25 320
2005	25 320	274	221	53	666	686	-20	-61	41	33	25 353
2006	25 355	274	220	54	576	796	-220	-249	29	-166	25 189
2007	25 190	276	239	37	649	781	-132	-197	65	-95	25 095
2008	25 092	275	237	38	792	642	150	-13	163	188	25 280
2009	25 281	291	252	39	666	704	-38	-87	48	1	25 282
2010 ¹⁾	25 282	68	62	6	149	130	19	-10	29	25	25 307

¹⁾ 1.kvartal 2010

Befolkningsprognose

Statistikk over flytting i perioden 1980-2009 viser at strømmen av personer som flytter ut av kommunen er avtagende.

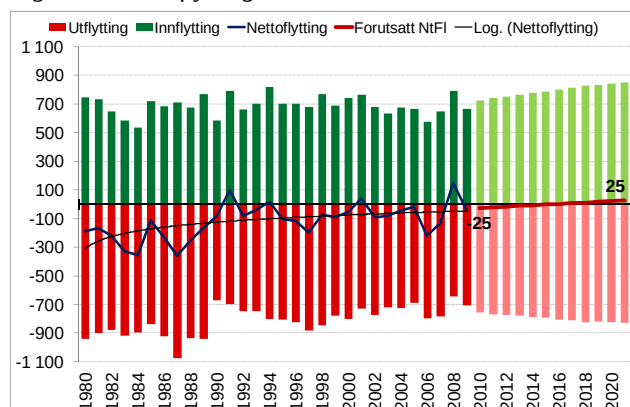
Tabell 3. Gjennomsnittlig nettoflytting

	1980-1989	1990-1999	2007-2009
Gjennomsnittlig utflytting pr år	923	778	709
Gjennomsnittlig innflytting pr år	683	712	702
Gjennomsnittlig nettoflytting	-239	-66	-7

De tre siste årene (2007-2009) var årlig gjennomsnittlig nettoflytting - 7 personer, mens i perioden 2000-2009 var -49 pr år.

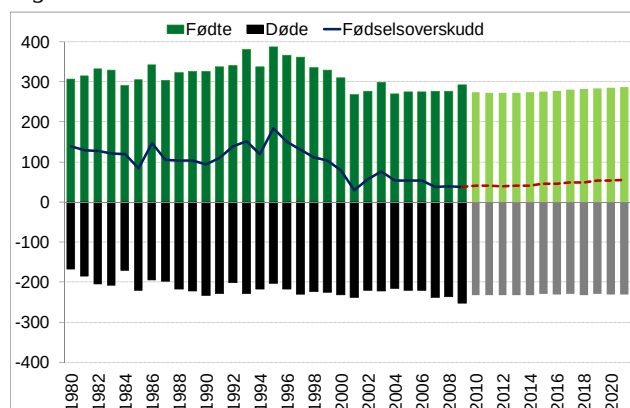
I befolkningsprognosen som er utarbeidet er det lagt til grunn en nettoflytting i 2010 på -25 personer, som forutsettes økt lineært til +25 i 2021.

Figur 6. Nettoflytting 1980-2009 ⇨ 2021

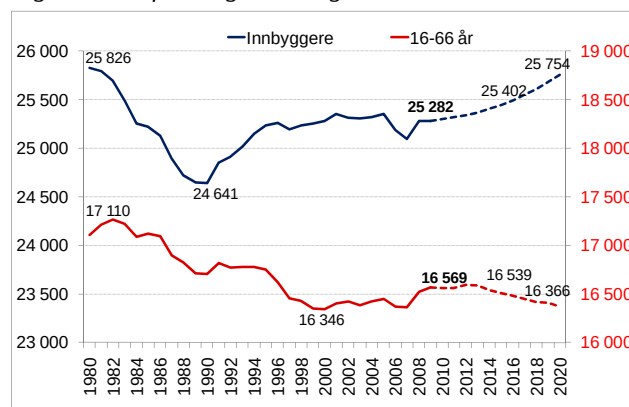
Figuren viser historisk flytting i perioden 1980-2008 og prognose for perioden 2010-2021.

Figur 7. Fødselsoverskudd 1980-2009 ⇨ 2021

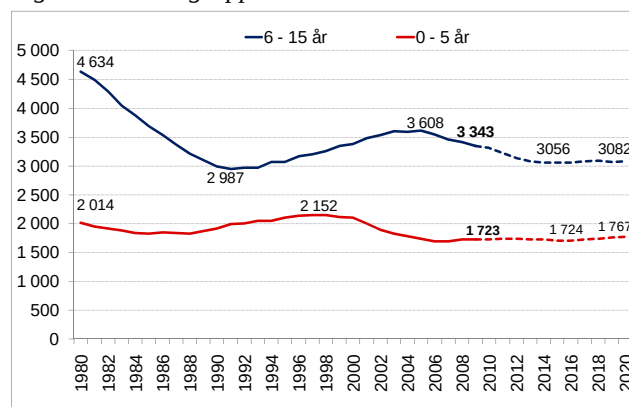
Prognosen viser at fødselsoverskuddet er stabilt på rundt 40 i året i økonomiplanperioden, og forventes økt til 55 i 2021.

Figur 8. Befolkningsutvikling 1980-2009 ⇨ 2020

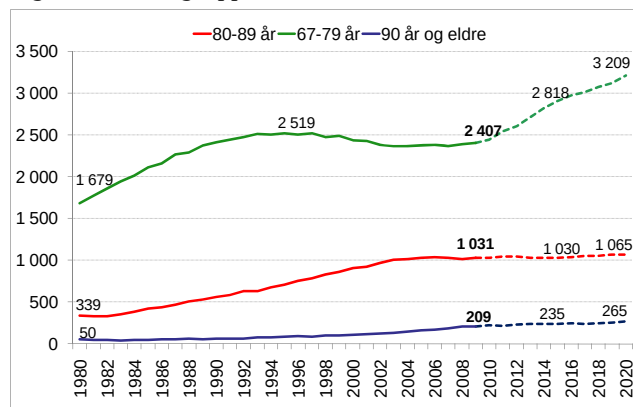

I økonomiplanperioden forventes en økning i antall innbyggere til 25 402 personer. Ved utgangen av 2020 viser prognosen at kommunen vil få 25 754 innbyggere, en økning på 1,9 %. Personer i yrkesaktiv alder, aldersgruppen 16-66 år forventes å reduseres i hele perioden.

Figur 9. Barnegruppene

Aldersgruppen 0-5 år er stabil i økonomiplanperioden. Ved utgangen av 2020 forventes en økning av aldersgruppen til 1 757 personer, en økning på 2,5 %. Antall barn i grunnskolealder, aldersgruppen 6-15 år forventes å reduseres til 3 056 personer i økonomiplanperioden, en reduksjon på 8,6 %. Ved utgangen av 2020 forventes en liten økning av aldersgruppen til 3 082 personer.

Figur 10. Eldregruppene

Den tyngste og eldste brukergruppen av kommunale tjenester, personer over 90 år forventes å øke fra 209 til 235 personer i økonomiplanperioden, en økning på 12,4 %. Ved utgangen av 2020 forventes aldersgruppen å ha økt til 265 personer, en økning på 28,2 %.

Aldersgruppen 80-89 år er stabil i økonomiplanperioden, men forventes å øke til 1065 personer ved utgangen av 2020, en økning på 3,3 %.

Aldersgruppen 67-79 år øker kraftig fremover. I økonomiplanperioden forventes en økning til 2 818 personer, en økning på 17,1 %. Ved utgangen av 2020 forventes aldersgruppen å øke til 3 209 personer, en økning på 33,3 %

Endring i frie inntekter

Kommuneproposisjon

Kommuneproposisjonen skisserer regjeringens politikk for kommunesektoren. I det økonomiske opplegget for 2011 legges det opp til en samlet vekst i de frie inntekter til kommunene på rundt 2,5 mrd. kr hvorav 400 mill. kr fordeles som ekstra skjønnsmidler til kommuner som taper på omleggingen av inntektssystemet. Inntektssystemet er gjenstand for omfattende endringer i 2011:

- Økt rammefinansiering: Tilskudd til barnehager og tilskudd til krisesenter innlemmes i rammetilskuddet. Bebudet innlemming av tilskudd til rusmiddeltiltak og tilskudd til kvalifiseringsprogrammet, kommer regjeringen tilbake til i statsbudsjettet for 2011
- Nye delkostnadsnøkler på de sektorene som i dag inngår i kostnadsnøkkel for kommunene: Barnehage, Grunnskole, Pleie- og omsorg, Helsetjenester, Sosialhjelp, Barnevern samt Administrasjon, landbruk og miljø
- Justering av de regionalpolitiske elementene i inntektssystemet: Nytt storbytilskudd til Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim med 316 kr

per innbygger, Småkommunetilskuddet reduseres med 1 mill. kr per kommune og Nord-Norge og Namdalstilskuddet reduseres med 10%

- Skattens andel av kommunens samlede inntekter reduseres fra 45 til 40 %
- Innlemmingen av de til nå øremerkede tilskudd til barnehage og krisesenter i de frie inntektene

Denne omleggingen får betydelige konsekvenser for Rana kommune. Den vesentlige endringen ligger i ny kostnadsnøkkel og derved også nye og andre kriterier. I tabellen nedenfor er gjeldene nøkkel med angivelse av Rana kommune sin andel av kriteriene i forhold til landsbasis angitt.

Tabell 4. Kriterieandel og vektning

Kriterie	2010		2011	
	Andel	Vekt	Andel	Vekt
Innbyggere 0-2			4,6858	0,0084
Innbyggere 3-5			4,7425	0,0934
Innbyggere 0-5 (-98: 0-6 år)	4,8497	0,023		
Innbyggere 6-15 (-98: 7-15 år)	5,4779	0,316	5,3813	0,2944
Innbyggere 16-22			5,3380	0,0212
Innbyggere 23-66			5,0205	0,0952
Innbyggere 16-66	5,1384	0,120		
Innbyggere 67-79	5,9317	0,084	5,9171	0,0455
Innbyggere 80-89	5,5965	0,132	5,6363	0,0692
Innbyggere 90+	5,9373	0,049	5,8299	0,0463
Beregnet reisetid	5,0018	0,016		
Reiseavstand I ("sone")	6,1913	0,010	6,1751	0,0133
Reiseavstand II ("nabo")	4,9163	0,011	4,8816	0,0133
Innbyggere bosatt spredt				
Ikke gifte 67+	5,9640	0,025	5,9798	0,0435
Skilte 16-59	4,8364	0,038		
Arbeidsledige 16-59	4,7560	0,010		
Innb. med høyere utdanning			4,1364	0,0184
Barn 1-2 år uten kont.støtte			4,7681	0,0575
Barn 0-15 år m/ensl. forsørger			5,8208	0,0115
Fattige			3,5270	0,0062
Uføre 18-49 år			5,6867	0,0039
Innvandrere 6-15 år ekskl. Skand.			3,5681	0,0085
Norskfødte m/innv.foreld. eks.			0,2259	0,0009
Flyktninger uten integr.tilskudd			1,0754	0,0040
Innvandrere	1,3899	0,005		
Psykisk utvikl.hemmede 0-15	7,8109	0,003		
Psykisk utvikl.hemmede 16+	5,0526	0,062	5,0526	0,0460
Dødelighet	5,2695	0,025	5,2782	0,0458
Opphopingsindeks			3,5350	0,0119
Urbanitet	4,7477	0,041	4,6646	0,0153
Landbruk	4,2140	0,005	4,2140	0,0031
Basistillegg	2,3256	0,025	2,3256	0,0233
ANDEL UTGIFTSBEHOV	5,3128		5,1450	

Andel utgiftsbehov beregnes ved at kriterieandelene multipliseres med vekten på kriteriet og summeres. Når disse andelene divideres med

kommunens andel av befolkningen i Norge som er prognostisert til henholdsvis 5,2494 og 5,1769 i 2010 og 2011 får en frem det indekserte utgiftsbehov for Rana kommune. For 2010 er denne 1,0121, mens den med de fra departementet innhentede foreløpige kriteriedata for 2011 som lå til grunn for deres beregninger i proposisjonen, får frem et utgiftsbehov på 0,9938. Dette tilsier at når gjennomsnittskommunen i Norge har et indeksert utgiftsbehov på 1 eller 100 % så hadde Rana kommune et utgiftsbehov på 101,2 % i 2010 mens beregningene for 2011 gir et behov på 99,4 % i 2011. Når en gjennomsnittskommune er beregnet å ha et behov på 37 915 kr per innbygger i 2011 for å tilfredsstille "etterspørsel og kvalitet" i befolkningen etter statens definisjoner, har vi et behov på 99,4 % av dette tilsvarende 37 475 kr. Det vil si at staten trekker inn mellomværendet på til sammen vel 6,2 mill. kr (245 x innbyggertall). Rana ligger derved an til å få en negativ utgiftsutjevning i 2011 mot at vi inneværende år har et positivt bidrag på 10 mill. kr – et negativt utslag på 16,2 mill. kr.

Samlet sett er de frie inntektene for 2011 beregnet til 1 010 mill. kr mot 890,5 mill. kr inneværende år – en vekst på 120 mill. kr. Når vi i år mottar øremerkede tilskudd til barnehager på 118,7 mill. kr og krisesenter 2,3 mill. kr samt at helårsvirkning av leksehjelp og utvidet time for 1.-4. trinn er beregnet til 1,7 mill. kr tilsier dette at vi i 2011 kommer i manko på om lag 2,7 mill. kr eksklusive prisstigning.

Veldig forenklet tilsier INGAR at ingen kommuner skal ha en inntektsutvikling/tap større enn 300 kr per innbygger målt i forhold til endringene på landsbasis. Grove og forenklete beregninger (simuleringer) tilsier at vi ikke oppnår noen kompensasjon for det "tapet som er påpekt ovenfor.

Usikkerhetene rundt beregningene/prognosene er selvsagt større enn normalt etter en så vesentlig systemendring. Detaljerte fremskrivninger er dog gjennomført og fremkommer i vedlegg 5.

Kostra

KOSTRA (Kommune Stat Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet.

Informasjonen om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike tjenesteområder registreres og sammenstilles for å gi relevant informasjon som skal tjene som grunnlag for analyse, planlegging og styring.

Regnskaps- og tjenstedata settes i KOSTRA sammen til nøkkeltall som viser kommunenes:

- Prioriteringer; viser hvordan kommunens frie inntekter er fordelt til ulike formål
- Dekningsgrader; viser tjenestetilbudet i forhold til målgrupper for tilbudet
- Produktivitet/enhetskostnader; viser kostnader/bruk av ressurser i forhold til tjenesteproduksjonen
- Korrigerte brutto driftsutgifter viser kommunenes produktivitet og enhetskostnader for den aktuelle tjenesten. Hvis korrigerte brutto driftsutgifter per bruker er høyere enn gjennomsnittet i KOSTRA - gruppa, er produktiviteten lavere. Det betyr altså at kommunen har høyere enhetskostnader og bruker mer ressurser for å gi hver bruker et tilbud enn det de andre kommunene i gjennomsnitt gjør

Årsaker til dette kan være at:

- Mer omfattende tilbudet
- Bedre kvaliteten på tjenesten
- Kommunen har flere tunge brukere som det følger ekstra ressurser med - men som også krever mer ressurser
- Høy gjennomsnittsalder (høy ansiennitet) og/eller høyt utdannet personale som gir høye lønnsutgifter
- Måten tjenesten blir utøvd på er lite effektiv (organisatoriske problemer)
- Ugunstig tilpasning (strukturelle problemer)

Netto driftsutgifter viser hvor stor del av den samlede ressursbruken på et tjenesteområde som dekkes av kommunens frie inntekter (skatt og rammetilskudd). Hvis netto driftsutgifter på et tjenesteområde er høyere enn hos sammenligningsgruppa viser det at kommunen prioriterer området høyt, ettersom den er villig til å bruke mer av de frie inntektene på dette området.

Lønnsutgiftene er kommunens klart største utgiftspost. På landsbasis utgjør lønnsutgiftene ca. 65 % av kommunenes brutto driftsutgifter, 66,4 % i Rana.

Dekningsgrader viser hvor stor andel av en gruppe som får et tilbud. Dekningsgraden må alltid ses i sammenheng med ressursbruken. Hvis en kommune har høy dekningsgrad, har den ofte høy produktivitet fordi kommunen har flere brukere å dele utgiftene på (stordriftsfordeler). Det betyr

nødvendigvis ikke at tilpasningen på tjenesteområdet er optimal. I forhold til innsparing vil det samlet sett være billigere å tilby en tjeneste til færre.

Områder hvor kommunen har lav produktivitet dvs. høye korrigerte brutto driftsutgifter per bruker, eller områder der kommunen har høy prioritering dvs. høye netto driftsutgifter vil være områder med størst potensial til å iverksette omstillinger.

Det er ikke nødvendigvis slik at dersom korrigerte brutto driftsutgiftene ligger høyere enn gjennomsnittet, gjør også netto driftsutgifter det samme. Kommunen kan ha mange tunge brukere som det følger inntekter med, slik at kommunen ikke trenger å bruke en større andel av sine frie inntekter.

KOSTRA Rana kommune

Rana kommune er plassert i KOSTRA- gruppe 13 (KG 13) som defineres som "store kommuner utenom de fire største byene" med innbyggertall som varierer mellom 21 000 og 111 000 personer. Gruppen består av 40 kommuner, herav fire Nord-norske kommuner og 28 kommuner fra det sentrale østlandsområdet (Østfold og Akershus).

Rana kommune har årlige "ekstraintekter" i form av Nord-Norge tilskudd, konsesjonsavgift, konsesjonskraft og eiendomsskatt fra kraftproduksjon og har i tillegg lav arbeidsgiveravgifts (5,1 %). Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgift i KG 13 er 13,3 %.

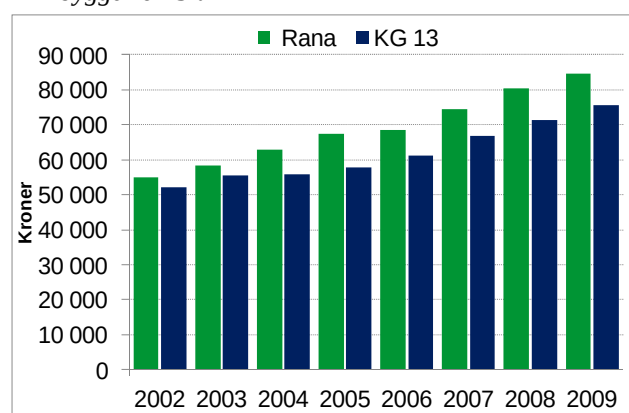
Rana kommune har en lavere andel av befolkningen i alderen 1-5 år som kan føre til mindre behov for barnehageplass enn i de øvrige kommunene i KG 13. Rana har en høyere andel av befolkningen over 67 år som medfører større utgiftsbehov til pleie og omsorg. Samfunnsstrukturelle og sosiale forhold har ført til en større andel uføretrygdete, sosialklienter og andel barn med barnevernstiltak, noe KOSTRA nøkkeltall på disse områdene viser.

Tabell 5. Netto driftsutgifter 2009 pr målgruppe i kr

	Rana	KG 13
Adm., styring. og fellesutg. pr. innb.	1 680	2 739
Barnehage pr innbygger 1-5 år	10 033	15 487
Grunnskole pr innbygger 6-15 år	86 170	77 761
Kommunehelse pr innbygger	1 653	1 527
Sosialtjenesten pr innbygger 20-66 år	3 742	2 729
Barnevern pr innbygger 0-17 år	5 268	5 314
Pleie og omsorg pr innbygger 67 år og over	92 729	96 024
Samferdsel pr innbygger	1 070	584
Kultur pr innbygger	1 682	1 576
Kirke pr innbygger	604	415

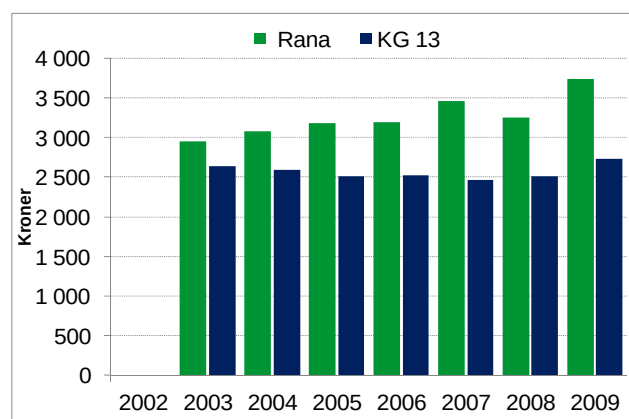
KOSTRA nøkkeltall fra 2009 viser at Rana kommune har høy prioritering og høyere ressursbruk på flere områder sammenlignet med KG 13.

Figur 11. Netto driftsutgifter til grunnskole, per innbygger 6-15 år

Netto driftsutgifter til grunnskole pr innbygger 6-15 år var i 2009 9 194 kr høyere enn KG 13. For å komme ned på tilsvarende nivå som KG 13 i 2009, må ressursbruken på grunnskole i Rana reduseres med 30,7 mill. kr.

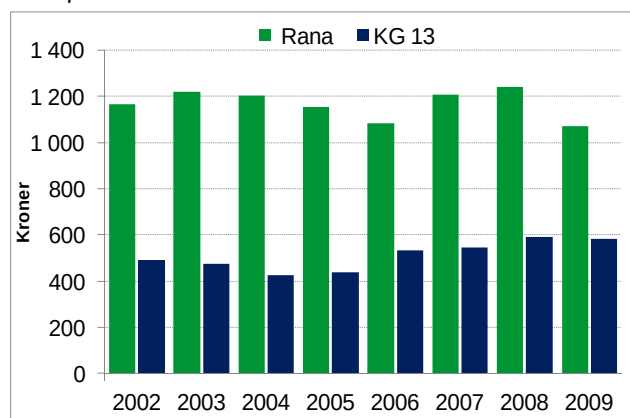
Figur 12. Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innb. 20-66 år

Rana har i perioden 2003-2009 stadig økt ressursbruken på sosialtjenesten, mens KG 13 har hatt omtrent samme ressursbruk hvert år. I 2009 brukte Rana 1 013 kr mer pr innbygger 20-66 år enn KG 13. For å komme ned på tilsvarende nivå som KG

13 i 2009, må ressursbruken til sosialtjenesten i Rana reduseres med 15,3 mill. kr.

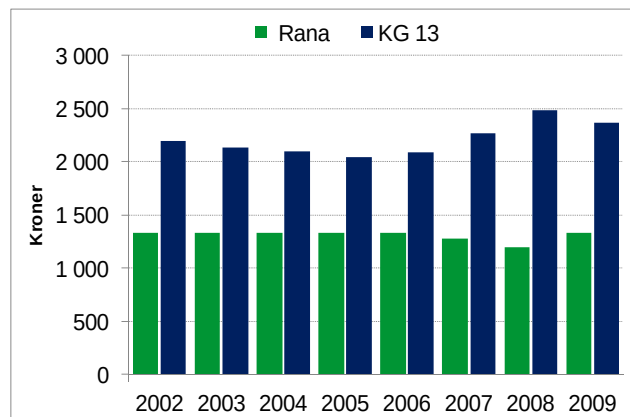
Figur 13. Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt

Rana har i hele perioden brukt mer ressurser på samferdsel enn KG 13. I 2009 brukte Rana 486 kr mer pr innbygger enn KG 13. For å komme ned på tilsvarende nivå som KG 13 i 2009, må ressursbruken til samferdsel i Rana reduseres med 12,3 mill. kr.

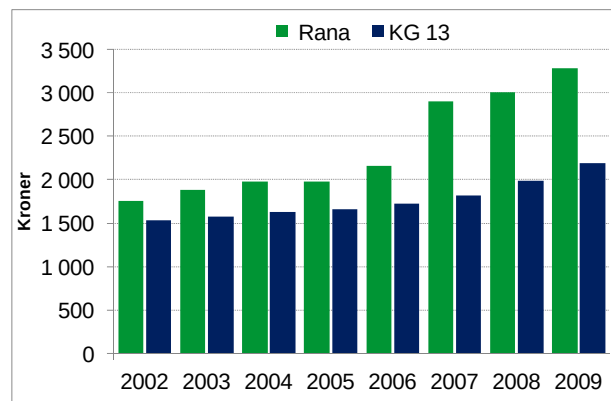
Gebyrer

Figur 14. Årsgebyr for avløpstjenesten

Årsgebyrer vann og avløp er vesentlig lavere i Rana enn i KG 13. I 2009 er årsgebyr vann 439 kr lavere enn KG 13, mens årsgebyr avløp er 1 035 kr lavere enn KG 13.

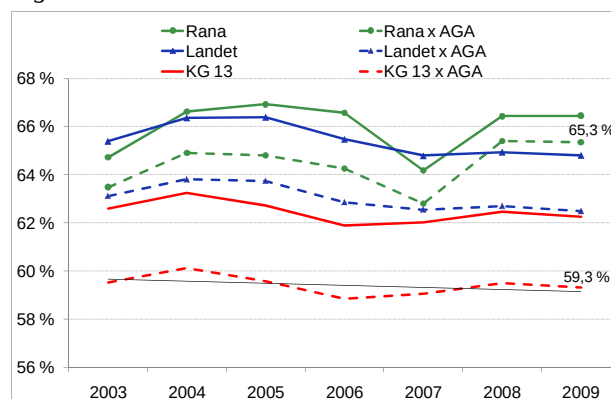
Figur 15. Årsgebyr for avfallstjenesten

Årsgebyr for avfallstjeneste har økt mer i perioden 2002-2009 enn i KG 13. I 2009 var gebyret 1 091 kr høyere i Rana enn i sammenlignbare kommuner KG 13.

Lønnsandel

Figur 16. Lønnsandel historisk

Figuren viser kommunens samlede lønnsutgifter etter refusjon sykelønn i % av brutto- driftsutgifter.

Figuren viser at Rana har en høyere andel lønnsutgifter i forhold til landsgjennomsnittet og ligger vesentlig høyere enn kommuner i KOSTRA gruppe 13. Holdes arbeidsgiveravgiften utenom lønnsutgiftene, har Rana en lønnsandel 6 % høyere enn KG 13.

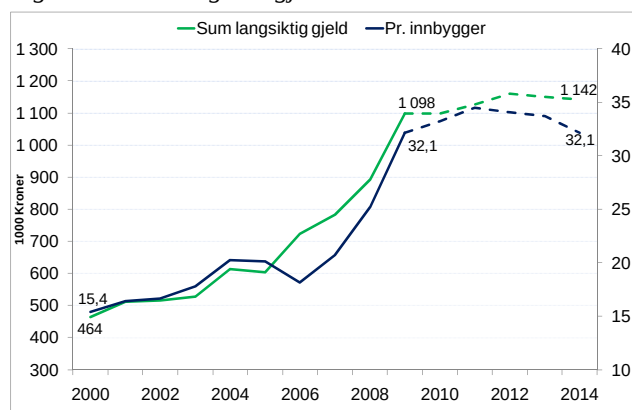
Hovedoversikt drift

Tabell 6. Hovedoversikt drift

	Budsjett 2010	2011	2012	2013	2014
DRIFTSINNTEKTER	-1 425 669	-1 427 869	-1 430 169	-1 453 169	-1 455 769
Refusjon av betalt moms på investeringer	15 080	15 080	15 080	15 080	15 080
DRIFTSUTGIFTER	1 389 138	1 385 138	1 379 938	1 384 738	1 380 138
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	-36 531	-42 731	-50 231	-68 431	-75 631
FINANSINNTEKTER	-37 100	-35 100	-30 100	-11 800	-11 800
FINANSUTGIFTER	91 564	95 764	98 264	91 164	91 364
Resultat eksterne finansieringstransaksjoner	54 464	60 664	68 164	79 364	79 564
Motpost avskrivninger	-39 500	-39 500	-39 500	-39 500	-39 500
NETTO DRIFTSRESULTAT	-21 567	-21 567	-21 567	-28 567	-35 567
	1,5 %	1,5 %	1,5 %	2,0 %	2,5 %
INTERNE FINANSTRANSAKSJONER					
Bruk av bundne fond	-12 929	-12 929	-12 929	-12 929	-12 929
Sum bruk av avsetninger	-12 929	-12 929	-12 929	-12 929	-12 929
Overført til investeringsregnskapet	800	800	800	800	800
Refusjon av betalt moms på investeringer	-15 080	-15 080	-15 080	-15 080	-15 080
Avsetninger til disposisjonsfond	18 200	18 200	18 200	25 200	32 200
Avsetninger til bundne fond	15 496	15 496	15 496	15 496	15 496
Sum avsetninger	34 496	34 496	34 496	41 496	48 496
Regnskapsmessig mer- mindreforbruk	0	0	0	0	0

Finans

Figur 17. Utvikling lånegjeld Rana

Rådmannens forslag til økonomiplan tar høyde for at rentenivået etter hvert kommer opp på et normalt nivå og vil ligge på ca. 5 % i planperioden. For nye låneopptak er det forutsatt en avdragstid i samsvar med økonomisk levetid (avskrivningstid) på investeringsobjektet. Kommunens samlede gjeld inklusive innlån til formidlingslån, eksklusive pensjonsforpliktelser passerte 1 milliard kroner i 2009. Figur 17 viser utviklingen i kommunens lånegjeld fra 2000 og ut planperioden.

Tabell 7. Endring rammer finans

	2011	2012	2013	2014
Netto driftsresultat	0	0	23 000	30 000
Endring frie inntekter	900	600	1 500	900
Skjønnstilskudd	6 300	6 300	6 300	6 300
Tiltak finansiert av skjønnstilskudd	-3 300	-3 300	-3 300	-3 300
Dekning underskudd Havna		-1 800	-1 800	-1 800
Amortisering premieavvik	4 000	8 000	12 000	17 000
Økt eiendomsskatt	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Redusert avkastning konsernkonto	2 000	7 000	24 000	22 800
Morarenter - opphør	0	0	-23 700	-23 700
Frigivelse kraft 2013	0	0	-21 900	-21 900
Finans skoleinvesteringer	800	2 900	5 000	6 400
Finans helårseffekt inv.program 2010	3 000	3 000	2 900	2 900
Finans nye tiltak - økonomiplan 2011-2014	400	800	700	700
Sum endring ramme Finans	9 100	18 500	19 700	31 300

Forvaltning av konsesjonskraft.

Sjona og Ildgruben kraftverk

23 818 MWh selges tilbake til Helgeland Kraftlag.
Fastpriskontrakt: 200 kr/MWh minus OED-pris og innmatingskostnader. mv.

Kontrakt til 31.12.2012

Langvatn kraftverk- Rana kraftverk

139 951 MWh selges tilbake til Statkraft.
Fastpriskontrakt: 194,25 kr/MWh minus 1,00 kr/MWh i forvaltningshonorar pluss OED-pris og innmatingskostnader. mv.

Kontrakt til 31.12.2012

Svartisen, Glomfjord (Statskraft SF)

19 158 MWh selges til SKS Kraftsalg AS.
Fastpriskontrakt: 375,00 kr/MWh fratrukket innmatings- og produksjonskostnader.

Avtalen løper til og med 31.12.2010

OED- pris for 2010: 102,70 kr/MWh

Ca innmatingspris mv: 25,00 kr/MWh

Konsesjonskraftordningen er en rettighet for de distrikter som avstår naturressurser. Kommunen tildeles en andel av verdiskapingen som skjer ved bruk av disse naturressursene.

Kommunen selger 163 770 MWh/år på fastpris-kontrakter. Disse avtalene løper ut 2012. Resten selges som ettårs kontrakter. Konsesjonsavgiften overføres i sin helhet til næringsfondet, mens konsesjonskraftinntektene inngår i kommunens driftsregnskap under posten "Andre overføringer". Inntekten for 2009 utgjorde 19 mill. kr.

I det økonomiske opplegget for økonomiplanen forutsettes det at konsesjonskraftinntektene vil øke fra og med 21,9 mill. kr i 2013. I forrige økonomiplan var denne økning forutsatt å bidra til å styrke netto driftsresultat til 2 % i perioden. Dette er fulgt opp i forslaget til økonomiplan med netto driftsresultat i 2014 på 2,5 %.

Rådmannen vil igangsette arbeide med å sikre en fremtidig forvaltning av den frigitte kraften etter 2012 slik at inntektsmålsetningen nås.

Eiendomsskatt

Kommunestyret vedtok i sak 1/10 at det skulle gjennomføres en alminnelig omtaksering av alle eiendomsskatteobjekter i Rana kommune i perioden 2010-2011. Rådmannen har satt i gang arbeidet for å gjennomføre denne omtakseringen. Eiendomsskatten kan økes med 5 mill. kr utover det som er lagt inn i budsjett for 2010, når kommunen har fått gjennomført omtakseringen. Årsaken er at det i dag er ca 2500 eiendommer, som ikke har eiendomsskatt i dag men vil få det etter omtakseringen. Omtakseringen medfører dermed ikke en økning av eiendomsskatten for den enkelte bolig, men boliger som i dag ikke beskattes blir med i skattegrunnlaget.

Pensjonskostnader

Pensjonsutgifter og premieavvik påvirker kommunens økonomi ved at forskjellen mellom innbetalt pensjonspremie og langsiktig pensjonskostnad, premieavviket avsettes i balansen og utgiftsføres over 15 år. Rana kommune har til nå hatt et positivt premieavvik og vil i årene fremover også være i denne situasjonen. Etter hvert som et positivt premieavvik akkumuleres vil den årlige

utgiftsføringen av dette øke. Prognosen fra pensjonsleverandørene på fremtidig premieavvik viser at tilbakeføringen av premieavviket vil øke fra 12 mill. kr i 2009 til 30 mill. kr i 2014. Lavere premieavvik vil føre til lavere fremtidig tilbakeføring, men dette vil samtidig få direkte konsekvenser for de årlige driftsbudsjettene ved at pensjonskostnaden øker tilsvarende.

Renteinntekter

Rådmannens forslag til økonomiplan innebærer gjennomføring av prosjekter som medfører stor belastning på Rana kommunes likviditetsbeholdning. Det legges i planen opp til at Rana kommune skal bruke 175 mill. kr av avsatte fondsmidler. I tillegg er det tatt høyde for et scenario der kommunene kan tape tvisten med DnB NOR. Rådmannen legger til grunn at en avgjørelse i saken i rettsystemet vil foreligge i årsskiftet 2012 – 2013. Dette kan medføre at Rana kommune må innfri gjenstående av krav fra banken - 236 mill. kr. Med tillegg av morarenter i perioden fram til rettsavgjørelsen vil utbetalingen kunne bli i overkant av 300 mill. kr.

Rente- avdragsbelastning

Forslaget til økonomiplan inneholder investeringer på 312 mill. kr, som vil belaste kommunens driftsbudsjett. Rådmannen legger opp til at bare 94 mill. kr av dette skal finansieres med opptak av lån. Dette for å unngå at belastningen av renter og avdrag i budsjettet blir særlig mye høyere enn konsekvensen av de investeringer som allerede er vedtatt og gjennomført. Ved å bruke av kommunens fondsmidler reduseres renteinntektene, men opptak av lån medfører en dobbel effekt på driftsbudsjettet på grunn av økte avdragsutgifter i tillegg til rentene. Forslaget til økonomiplan legger derfor opp til at låneopptak, som belaster budsjettet på sikt ikke bør overstige årlige avdrag. Korrigert for effekten av rentene på omtvistet gjeld til DnB NOR vil rente- og avdragsbelastningens andel av kommunens driftsinntekter øke fra 4,8 % til 6,2 %.

Ved utgangen av 2009 lå lånegjeld pr. innbygger i overkant av 32 000 kr. Dette er 2 800 kr lavere enn gjennomsnittet i KG 13, men her må en merke seg at forskjellen var 7 800 kr i 2008 og 9 500 kr i 2007. Figur 17 viser utviklingen i brutto lånegjeld og lånegjeld pr innbygger i henhold til definisjonen i KOSTRA. Med planlagt investeringsprogram vil kommunens lånegjeld øke til over 1,1 mrd. kr, ekskl. opptak av lån til vann og avløp. Tabellen viser at dette medfører at Rana kommune vil ligge på gjennomsnittet i KG 13 i 2011.

En eventuell avklaring i tvisten med DnB NOR vil føre til en lettelse i driftsbudsjettet på ca. 24 mill. kr i 2013 forhold til den rentebelastningen ligger inne i 2010. Vedtatte investeringer i 2010 vil gi en økning i rente- og avdragsbelastningen på 3 mill. kr fram til 2014. Planen for rehabilitering av skolebyggene vil medføre en økning i rente- og avdragsbelastning på 6,3 mill. kr fram til 2014.

Likviditetsutvikling og fond

I økonomiplanen er det tatt høyde for en bruk av tilgjengelig likvider (konsernkonto) med over 475 mill. kr.

Rana kommune hadde en likviditetsbeholdning ved inngangen av 2010 på 447 mill. kr. I tillegg har kommunen avtale om etablering av en trekkrettighet på 100 mill. kr på konsernkonto i hovedbankforbindelsen. Fondsbruken og en eventuell negativ avgjørelse i rettsystemet kan medføre at Rana kommune må bruke av trekkrettigheten for å klare løpende utbetalinger. Rådmannen har derfor tatt høyde for at avkastningen på kommunens konsernkonto reduseres. Dette er beregnet å ha negativ effekt som utgjør 23 mill. kr i økonomiplanperioden.

Tabell 8 viser sammensetningen av kommunes fondsmidler pr. 31.12.09. Totale fondsmidler utgjør pr 31.12.09 281,5 mill. kr. Av dette er det kun 9 mill. kr som kommunestyret kan disponeres fritt til ulike formål (disposisjonsfond).

Tabell 8. Status fondsmidler

Fond	2005	2006	2007	2008	2009
Disposisjonsfond	25 475	61 835	55 298	-	8 954
Bundne driftsfond	78 380	84 965	66 642	65 386	66 464
Sum driftsfond	105 860	148 806	123 947	67 394	77 427
Ubundne investeringsfond	98 213	116 024	113 709	146 150	171 086
Bundne investeringsfond	23 205	13 279	16 957	24 511	32 987
Sum investeringsfond	121 418	129 303	130 666	170 661	204 073
Sum fond	227 278	278 109	254 613	238 055	281 500

Bundne driftsfond utgjør 65 mill. kr. Dette inkluderer forholdsvis begrensede beløp til ulike prosjekter og mottatte gavemidler. Det meste av de bundne driftsfondene består av næringsfondet med 19,7 mill. kr, selvkostfond 12,4 mill. kr og tilskudd til kurs og opplæring (RKK) med 7,2 mill. kr.

Kapital/investeringsfond består av avsatte kapitalinntekter, som bare kan disponeres til finansiering av investeringsprosjekter. Den ubundne delen av disse fondene utgjør 171,1 mill. kr. Her inngår avsatte midler fra ansvarlige lån til Helgelandskraft, både nedbetalte og nytt lån. Avsatte midler, 97,5 mill. kr pr. 31.12.09, er tiltenkt brukt for finansiering av kommunens bidrag til flyplass og nytt kunnskaps- og kultursenter. Av de

resterende midlene er 75 mill. kr er tiltenkt brukt på skoleinvesteringer.

Den bundne delen av kapital/investeringsfondene utgjør 33 mill. kr og består i hovedsak av mottatte

avdrag på formidlingslån, 26,5 mill. kr, som bare kan benyttes til videreutlån eller ekstraordinære avdrag på innlån fra Husbanken.

Investeringer

Tabell 9. Investeringsbudsjett

Finansiering	Totalt alkyle	Rev.budsjett 2010	2011	2012	2013	2014
Salg AM, tilskudd		-600	-8 000			
Inv utgifter		80 400	153 500	112 000	98 000	
Netto invest		79 800	145 500	112 000	98 000	
Bruk av tomtefond		-1 000				
Bruk av kraftfond		0	-25 000	-45 000	-30 000	
Bruk av ubundne kapitalfond		0	-25 000	-25 000	-25 000	
Selvfinansierende VAR lån		-4 000				
Selvfinansierende øvrig		-17 800	-33 400			
Lån med rentekompensasjon		-8 000	-8 000	-8 000	-8 000	
Ordinære lån		-33 120	-28 400	-20 600	-21 400	
MVA kompensasjon		-15 080	-25 700	-13 400	-13 600	
Overført fra drift		-800				
Netto finans		-79 800	-145 500	-112 000	-98 000	

Prosjekter- investeringsutgifter brutto	Totalt alkyle	Rev.budsjett 2010	2011	2012	2013	2014
Tomtefond						
Kjøp av tomtegrunn		1 000				
Investeringsutgifter - brutto		52 400	101 500	112 000	98 000	
Gruben sykehjem	92 000	2 500				
Personalrom Ytteren sykehjem	1 000	1 000				
Digitalisering og 3D kino	900	900				
Flyplass	100 000		25 000	45 000	30 000	
Fotballhall	8 000		8 000			
Rassikring Ytteren	1 500		1 500			
Skolebygg oppgradering/investeringer 2010 - 2014	250 000	48 000	67 000	67 000	68 000	
Prosjekter ikke inne i økonomiplan						
Kulturhus	64 000					
Øvrige bygg oppgradering/investeringer 2011 - 2014	300 000					
Vei - oppgradering/investeringer 2011 - 2014	200 000					
Selvfinansierende VAR investeringer		4 000				
Hovedplan vannforsyning	100 000					
Hovedplan avløp	87 000	4 000				
Ny rørleggerbil VA						
Øvrige selvfinansierende investeringer		23 000	52 000			
Mobekken omsorgsboliger	53 000	20 000	33 000			
Utvivelse botilbud Hammeren	3 000	3 000				
Storforshei barnehage - utvidelse	9 000		9 000			
Selfors barnehage - utvidelse	10 000		10 000			
Prosjekter ikke inne i økonomiplan						
Rana Kirkelig Fellesråd - investeringsbehov	16 000					

Økonomiplanen 2011 – 2014 er basert på de samme strategiske investeringene som lå til grunn i forrige økonomiplan. Rana kommune skal i perioden oppruste/bygge nye skolebygg for 250 mill. kr, delta i finansieringen av ny flyplass med 100 mill. kr. Planen er endret i og med at prosjektet KultiRana ikke ble vedtatt realisert. I tabell 9 vises investeringene i økonomiplanperioden.

I første kolonne vises totalkostnaden for prosjektene. Rådmannen vil rette fokus mot vedlikeholdsetterslep og behov for oppgradering av øvrige driftsbygninger og kommunale veier. Grove anslag på dette med henholdsvis 300 og 200 mill. kr er ført opp i tabellen, uten at dette er tatt inn i forslaget til økonomiplan.

Av nye tiltak som belaster driftsrammene er det bare kommunens andel til erstatningshall for bedriftsidretten, 8 mill. kr og rassikring på Ytteren 1,5 mill. kr, som er tatt inn i forslaget.

Første del av bevilgning, 20 mill. kr, til bygging av Mobekken omsorgsboliger ble tatt inn i budsjett for 2010. De resterende 33 mill. kr og utbygging av Storforshei og Selfors barnehager 19 mill. kr tatt inn i planen i 2011. Dette er prosjekter forutsatt finansiert innenfor avdelingenes driftsrammer. Rådmannen kommer tilbake med detaljene i prosjektene i egne saker til kommunestyret.

Kirkevergen har meldt inn et behov for investerings-tilskudd på 16 mill. kr i økonomiplanperioden. I henhold til forutsetningene i forrige økonomiplan, vil rådmannen komme tilbake til en håndtering av dette i årsbudsjettet. I tråd med kravene der, forutsettes det at fellesrådet gjennomfører effektiviseringer som betjener kapitalkostnadene, jf. avsnitt om endring rammer tjenesteproduksjon.

Reviderte totalalkyler for hovedplanene for vann og avløp, som er selvfinansierende, er tatt inn i tabellen for totalkostnad, men rådmannen vil komme tilbake til detaljene i egne saker for den løpende resultatoppfølgingen for 2010 og i budsjett for 2011.

De finansielle konsekvensene av investeringene er omhandlet i avsnittet om finans.

Skoleinvesteringer

Kommunestyrets vedtak i sak 20/09 ble innarbeidet i forrige forslag til økonomiplan. Rådmannen viderefører dette vedtaket i forslaget til kommende økonomiplanperiode. Rana kommune vil gjennomføre en rehabilitering, utvikling og nybygg av skolebygg med til sammen 250 mill. kr. Investeringene finansieres med låneopptak på til sammen 125 mill. kr, hvorav 44 mill. kr er lån med rentekompensasjon, jf. regjeringens tiltakspakke. I

tillegg bruker kommunen 75 mill. kr av egne fondsmidler og momskompensasjon tilføres prosjektet fullt ut med 50 mill. kr. I økonomiplanen er det søkt å legge opp til en realistisk gjennomføringsplan både med hensyn til kapasitet for gjennomføring av prosjektet og utviklingen i kommunens likvider.

Avgjørende i forhold til hvordan prosjektet skal gjennomføres er imidlertid avheggig av hvilken beslutning kommunestyret gjør i forbindelse med behandlingen av egen sak om framtidig skolestruktur i Rana. Prosjektet er derfor bare så vidt kommet i gang i 2009, jf. regjeringens tiltakspakke og prioritering av denne. I tillegg er det igangsatt utbygging av tilbygg ved Hauknes skole, beregnet til 4,5 mill. kr, jf. budsjett for 2010.

Flyplass

Rådmannen har i sitt forslag til økonomiplan videreført fra forrige økonomiplan kommunestyrets vedtak fra høsten 2007 der Rana kommune skal bidra med 100 mill. kr til utbygging av ny flyplass i kommunen. Det forutsettes i økonomiplanen at utbyggingen starter i 2011 og er ferdig i 2013. Rana kommunes bidrag finansieres fullt ut av midler avsatt fra innbetalinger av renter og avdrag på ansvarlig lån i Helgelandskraft. Det er fortsatt uklart på hvilken måte eller i hvilken form kommunen skal bidra med midlene i prosjektet. Det er derfor ikke lagt til grunn at kommunen vil motta refusjon av betalt moms i finansieringsplanen.

Kunnskaps- og kultursenter

Realiseringen av nytt kulturhus er skjøvet ut av planperioden. I kolonnen som viser prosjektenes totalalkyle er kulturhuset oppført med opprinnelig kalkyle for KultiRana. Beløpet er dermed lavere enn det som sannsynligvis vil være tilfellet ved projektering av et nytt bygg.

Utvikling driftsrammer

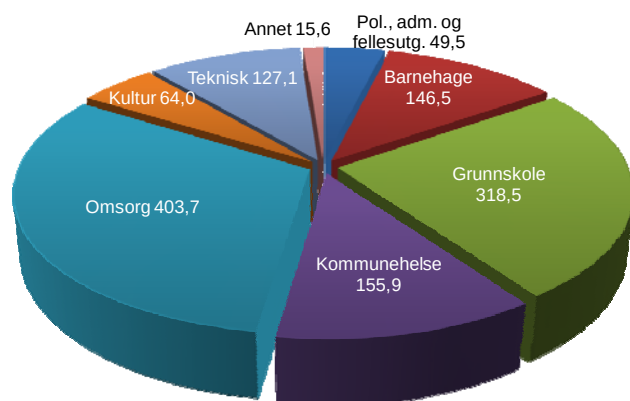
Tabell 10. Utvikling driftsrammer

	Brutto 2010	Netto 2010	Netto 2011	Netto 2012	Netto 2013	Netto 2014
Fellestiltak kommune-ikke fordelt			-7 300	-17 100	-22 300	-32 100
Sentrale støtte- og stabstjenester	86 380	80 454	79 454	77 854	76 354	76 354
Skoleavdelingen	263 682	231 176	227 576	223 076	217 076	212 176
PPT	11 752	7 429	7 429	7 429	7 429	7 429
Barnehageavdelingen	147 678	17 757	16 157	16 157	16 157	16 157
Helse-og sosialavdelingen	246 379	173 462	173 462	173 462	173 462	173 462
NAV kommune	49 231	44 090	44 090	44 090	44 090	44 090
Omsorgsavdelingen	306 091	248 204	252 704	259 104	264 604	268 704
Kulturavdelingen	48 359	35 187	35 187	35 187	35 187	35 187
Teknisk avdeling	214 234	150 416	150 316	150 416	156 416	155 416
Feiing	2 591	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266
VAR	15 810	-14 981	-14 981	-14 981	-14 981	-14 981
Diverse tilskudd	21 520	21 296	21 296	21 296	21 296	21 296
Sum rammer tjenesteproduksjon	1 413 707	993 224	984 124	974 724	973 524	961 924

Tabell 11. Endring rammer tjenesteproduksjon

	2011	2012	2013	2014
Fellestiltak kommune				
Effektiviserings- og omstillingskrav	-5 300	-13 100	-16 300	-24 100
Redusert sykefravær	-2 000	-4 000	-6 000	-8 000
Sum fellestiltak kommune	-7 300	-17 100	-22 300	-32 100
Skoleavdelingen				
Elevtallsnedgang	-4 000	-8 500	-14 500	-19 400
Økt selvkost SFO	-800	-800	-800	-800
Helårsvirkning økte oppgaver skole	1 200	1 200	1 200	1 200
Sum endring ramme Skoleavdelingen	-3 600	-8 100	-14 100	-19 000
Barnehageavdelingen				
Rammejustering Barnehager	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Sum endring ramme Barnehageavdelingen	-1 600	-1 600	-1 600	-1 600
Omsorgsavdelingen				
Rammeøkning institusjonsplasser	2 200	6 700	9 700	11 200
Rammeøkning åpen omsorg	2 300	4 200	6 700	9 300
Sum endring ramme Omsorgsavdelingen	4 500	10 900	16 400	20 500
Teknisk avdeling				
Rammejustering Teknisk	-1 000	-1 500	-3 100	-3 100
Vedlikehold veger - årlig opptrapping	1 200	2 600	3 800	3 800
Vedlikehold bygg - opptrapping			7 700	7 700
Elevtallsnedgang 2011-2014 bygg	-300	-1 100	-2 400	-3 400
Sum endring ramme Teknisk avdeling	-100	-	6 000	5 000
Sentrale støtte- og stabstjenester				
Modellkommuneprosjektet		-1 000	-1 000	-1 000
Rammejustering støtte- og stabstjenester	-1 000	-1 600	-3 100	-3 100
Sum endring ramme Infrastrukturavdelinger	-1 000	-2 600	-4 100	-4 100
Sum endring rammer tjenesteproduksjon	-9 100	-18 500	-19 700	-31 300

Figur 18. Brutto driftsutgifter Rana 2009

Fellestiltak kommune

Effektiviserings- og omstillingskrav

Økonomiplanen viser at det er nødvendig med betydelige reduksjoner i kommunens drift. For å balansere endringer på finans skisseres et omstillings- og effektiviseringskrav økende fra 5,3 mill. kr i 2011 til 24,1 mill. kr. i 2014. Oppgaven må møtes bredt med flere mulige tilnærminger: Justering av øvrige tiltak i økonomiplanen, omorganisering innen driften, KOSTRA- analyser og KOSTRA- tilnærming, demping/ stopp i investeringer, øke egne kommunale inntekter osv. Ideelt burde tiltaket brytes ned på avdelingene nå i økonomiplanen, men omfanget er så stort at detaljeringen av tiltaket må komme i årsbudsjettet. Omstillingen vil måtte få konsekvenser for kommunens tjenester. Brukerne vil sannsynligvis merke dette.

Sykefraværet var i 2009 9,4 % som er noe over snittet de siste 10 år på 9,1 %. Det forutsettes i økonomiplanen at arbeidet med sykefraværsproblematikken videreføres og forsterkes, og at en med drahjelp fra den nye IA avtalen etter hvert kan ta ut økonomiske gevinster.

I økonomiplanen legges dette inn som et samletiltak. I årsbudsjettet vil tiltaket bli nærmere bearbeidet og oppgaven vil bli fordelt mellom avdelingene.

Skoleavdelingen

Forslaget til økonomiplan innebærer at tilpasningen av skoleavdelingens ramme i forhold til forventet elevtallsutvikling fra forrige økonomiplan er fulgt opp. Opplegget er imidlertid endret slik at det forutsettes at en del reduksjonen tas ut som følge av strukturelle endringer, der utgiftene i stor grad ligger i teknisk avdeling. Skoleavdelingens ramme reduseres med totalt 19,4 mill. kr i perioden, mens 3,4 mill. kr forutsettes tatt på struktur mv. Vedtatt

ramme for skoleavdelingen i 2010 gir en elevkostnad på ca kr 69 000 pr elev. Dette inkluderer utgifter til grunnskoleundervisning, voksenopplæring, SFO og skoleskys. Nivået er videreført i økonomiplanperioden og ligger kr 3 500 over gjennomsnittet i KG 13 for 2009. Det lagt inn en styrking av rammen med 1,2 mill. kr, helårsvirkningen av økt timetall 1 – 7 trinn og leksehjelp 1-4 trinn, jf. statsbudsjettet for 2010. I tillegg er det forutsatt en økning av foreldrebetalingen på SFO med 0,8 mill. kr.

Barnehageavdelingen

Fjorårets økonomiplan videreføres med 1,6 mill. kr i nedjustering av rammen til barnehageavdelingen. De øremerkede statlige tilskuddene til etablering og drift av barnehager innlemmes i den generelle rammeoverføringen til kommunen fra 1.1.2011. Tilskuddene utgjør 119 mill. kr. Barnehageavdelingen har i 2010 et brutto driftsbudsjett på vel 146 mill. kr. og ligger i sammenligningen med KOSTRA- gruppe noe lavere på økonomiske nøkkeltall. Dette kan bl.a. forklares med en gunstig struktur i Rana (store barnehager).

Driftsfølgevirkninger av de foreslåtte utvidelser av Selfors og Storforshei barnehager (40 plasser) må dekkes innen avdelingens egne rammer.

Helse- og sosialavdelingen

Helse- og sosialavdelingen ligger på noen områder noe høyt på KOSTRA- tall, samtidig som det etterspørres styrking av ressursinnsatsen, jfr. sak om situasjonen i barnevernet (K-sak 21/10) som ble henvist til økonomiplanen. Dimensjonering av ressursbruken til barnevernet må finne sin løsning innen helse- og sosialavdelingens ramme.

Omsorgsavdelingen

Avdelingen har ansvaret for pleie- og omsorgstjenester til den eldre delen av befolkningen som øker i perioden. Endringen skjer spesielt i aldersgruppen 90 år og over og i aldersgruppen 67-79 år mens aldersgruppen 80-89 år i perioden sett under ett er relativt stabil. KOSTRA- sammenligninger tyder på at Rana har en gunstig struktur innen eldreomsorgen med en balansert fordeling mellom institusjonsomsorg og den åpne omsorg. Det drives effektivt. Utfordringen i planperioden blir å møte behovsveksten samtidig som en beholder en gunstig sammensetning av tjenestene. Prinsippet for tilførsel til eldreomsorgen er derfor å vedlikeholde institusjonsdekningen og hjemmetjenester på det nivå en hadde i 2009. En fremskriving av behovet på institusjonssiden gitt aldersmessig

dekningsgrad som i dag, gir følgende tall med 2010 (261 institusjonsplasser) som basis.

Tabell 12. Institusjonsplasser og dekningsgrad

	2011	2012	2013	2014
Økning plasser under 67 år	1	1	1	1
Økning plasser 67-79 år	2	4	7	9
Økning plasser 80-89 år	1	2	0	0
Økning plasser 90 år og over	-1	2	5	5
Sum økning plasser i planperioden	3	9	13	15
Plasser i institusjon av innbyggere 80+(2009:21,0)	21,4	21,6	22,0	22,2

I økonomiplanen er avdelingen tilført det behovsveksten representerer ut fra en snittpris på 745 000 kr per institusjonsplass.

Tilsvarende har en for den åpne omsorgen til eldre videreført nivå 2009 ved å kompensere for økningen i aldersgruppen 67 år og over med en snittpris på 24 300 kr.

Det vises til de utfyllende kommentarene for hvordan dette kan fases inn i økonomiplanperioden.

Kulturavdelingen

Kulturhusprosjektet er skjøvet ut av planperioden, noe som frigjør 9,5 mill. kr i året. Kommunale driftsfølgevirkninger av kulturhuset var forutsatt løst innenfor avdelingens rammer.

Teknisk avdeling

Økonomiplan 2010-2013 følges opp med rammejustering for gevinst ved samkjøring av Bygningsavdeling, Teknisk avdeling og Mo i Rana bydrift i nye Teknisk avdeling (synergieffekter av større enheter). Som et ledd i å håndtere budsjettbalansen i budsjett 2010 og i økonomiplanen, er gevinsten fremskyndet noe. Med rammejusteringen som ligger i budsjett 2010, vil avdelingen i 2013 ha redusert rammen med 5,1 mill. kr.

Videre forutsettes det en gradvis opptrapping av veivedlikeholdet (prinsippet om vedlikehold av realkapital).

I likhet med tilførsel til vedlikehold veger, legges det inn styrking av vedlikehold bygg for i større grad å kunne vedlikeholde den bygningsmessige realkapitalen. Pga. den budsjettmessige balansen i perioden, er det først i 2013 lagt inn beløp som monner i denne sammenhengen.

Sentrale støttetjenester

Det er i økonomiplanperioden lagt inn en gradvis opptrapping av en effektiviseringsgevinst i støtte-tjenester som i 2013 er satt til 5,1 mill. kr (2009

som basis). Det forventes synergieffekter av teknologiske forbedringer og sammenslåinger (større enheter). Som for teknisk er effektiviserings-gevinstene fremskyndet noe for å bedre budsjettbalansen i 2010 og 2011.

Bevilgning på 1 mill. kr i 2010 og 2011 til modellkommuneprosjektet opphører fra 2012.

Mo i Rana Havn KF

Havna gikk i 2008 med et underskudd på 1,8 mill. kr. Finanskrisen reduserte inntjeningen ytterligere i 2009 og det ble et nytt underskudd som kommunen dekker inn i 2011. Fra 2012 frigis 1,8 mill. kr som kan brukes til andre formål. Det vises her til kommunestyrets budsjettvedtak for budsjett 2010: Kommunestyret forutsetter at Mo i Rana Havn KF lager en økonomiplan hvor driften i 2010-2013 balanseres. Eventuelle underskudd må dekkes innenfor havnas budsjett påfølgende år.

Rana kirkelige fellesråd

Budsjettrammen for 2010 er på 15,2 mill. kr. Dette utgjør 600 kr pr innbygger. KOSTRA- gruppe 13 hadde et gjennomsnitt på 415 kr. Dette betyr at Rana kommune bruker 185 kr mer pr innbygger, tilsvarende 4,7 mill. kr mer enn sammenlignbare kommuner i KG 13.

Kirkevergen har meldt inn ytterligere behov for bevilgninger som tilskudd til investeringer i planperioden. Rådmannen forutsetter at fellesrådet følger opp sine effektiviseringstiltak. En del av de midler som tilføres gjennom de årlige bevilgningene kan omdisponeres til dekning av investeringsbehov og kapitalkostnader.

NAV kommune

Det vises til budsjett 2010 hvor bevilgningen til økonomisk sosialhjelp ble styrket med 3 mill. kr. NAV kommune sin samlede bevilgning på 44,1 mill. kr videreføres i planperioden.

Utfyllende kommentarer fra virksomhetene

Skoleavdelingen

Tjenesteområde

Avdelingen disponerer 457 årsverk.

Skoleavdelingen har drift av grunnskole; voksenopplæring; og skolefritidsordning innenfor sitt område.

Status og utfordringer

I planperioden er det økonomisk tatt høyde for at elevtallet reduseres i grunnskolene i Rana, og derfor lagt inn en reduksjon på driftsutgifter. De foreslåtte reduksjonene vil føre til færre ansatte ved skolene, og forutsetter at det gjøres endringer i skolestruktur i Rana.

Skoleavdelingen har etter ønske fra kommunestyret utarbeidet ny beregningsmodell for ressurser til skolene. Denne baserer seg i stor grad på at de økonomiske ressursene følger eleven, noe som uttrykkes gjennom et basisgruppetall. For at skolen skal gis ressurs til å legge til rette for ei god tilpasset opplæring bør basisgruppetallet være lavest mulig. Da får skolene ressurs til fleksibilitet i organisering av undervisning, til tidlig innsats for elevene og til god differensiering av undervisningstilbudet. For å få dette til og sikre forutsigbarhet for skolene bør Rana kommune vurdere å vedta et nivå som kommunen skal ligge på mht. basisgruppetall. Oppnår kommunen dette, vil tilpasning av undervisning til elevene kunne bedres, og behovet for spesialundervisning bli mindre. Dette er ei målsetting å få til i Rana, og kombinert med et systematisk skolebasert utviklingsarbeid høyne kvaliteten på undervisningen.

Skoleavdelingen har store utfordringer knyttet til bygningsmasse, uteområder og tilrettelegging for IKT i skolene. Disse utfordringene har bygget seg opp og blitt større over lang tid, og det er påkrevd at det blir tatt tak i det. Skolene skal gjennom en prosess for godkjenning i 2010, og vi må påregne at det vil komme pålegg om utbedringer i den forbindelse. I økonomiplan er det tatt høyde for ei prioritering av midler til forbedring av bygg. FAN-planen har synliggjort behovet for å sette av midler for å få skolenes uteområder oppgradert, men det er så langt ikke fulgt opp med budsjettmidler til formålet.

De tekniske IKT-løsningene og mangel på oppdatert utstyr skaper til dels store problemer for

undervisningen til elevene. Det vil bli utarbeidet en plan som synliggjør utfordringene vi står overfor, og som foreslår og konkretiserer tiltak på dette området i løpet av 2010.

For effektivisering og kvalitetsforbedring av tilbudet til skolefritidsordning bør det sees på alternative løsninger for organisering av tilbudet spesielt på skolefrie dager.

Organisering av Voksenopplæring på grunnskolens nivå bør sees på for effektivisering. I dag organiseres denne undervisninga for minoritetspråklige voksne av rektor ved Mo Ungdomsskole; mens vi kjøper tjeneste for undervisning av funksjonshemmede voksne hos Polarsirkelen videregående skole, og vi kjøper tjeneste for voksenopplæring for etnisk norske ved MINAR.

Barnehageavdelingen

Det er for barnehageavdelingen lagt inn et nedtrekk på 1,6 mill. kr fra 2011.

Tjenesteområdet

Avdelingen disponerer 166 årsverk.

Pr. 1.4.10 finnes det 22 barnehager i Rana, 9 kommunale og 13 private. Alle distriktene i kommunen har et barnehagetilbud.

Retten til barnehageplass er i lovens § 12a definert som:

"Barn som fyller ett år senest innen utgangen av august det året det søkes om barnehageplass, har rett til å få plass i barnehage fra august i samsvar med denne loven med forskrifter".

I 2007 greide kommunen for første gang å nå regjeringens mål om full barnehagedekning. Dette ble blant annet løst med plasser i midlertidige lokaler. Disse plassene ble faste etter bygging av Englia barnehage og utvidelsene på Båsmo og Langnes barnehage. Dette gjorde at kommunen også i 2008 oppnådde full barnehagedekning i Rana.

Ved opptak i 2009 ble det på tross av utvidelsene svært vanskelig å oppnå mål om full dekning.

Status og utfordringer

Pr. mai 2010 står det fremdeles barn med rettigheter i henhold til barnehageloven som kommunen pr. d.d. ikke har kunnet tilby plass. Det er en klar tendens til økt interesse for barnehageplass på tross av et ganske stabilt barnetall. I tillegg til at flere søker barnehageplass, velger de fleste full plass.

For å kunne sikre full barnehagedekning i årene fremover, må det utvides med nye plasser. Det anbefales å utvide eksisterende barnehager. Det foreslås utvidelse av Selfors og Storforshei barnehage. På Storforshei står det fremdeles pr. mai 2010 åtte barn på ventelisten/ overflytting til Storforshei barnehage.

Totalt står det 80 barn på venteliste pr. mai 2010. Dette er barn som fyller ett år etter utgangen av august eller det er søkt etter fristen 1. april.

Totalt foreslås det å utvide med ca. 40 plasser.

I forhold til KOSTRA, driver avdelingen økonomisk på linje med sammenlignbare kommuner. Avdelingen har hatt en positiv utvikling etter at Rana satset på å utvide eksisterende barnehager mot å bygge nye enheter. Dette har spesielt gitt besparelser i forhold til administrasjon og ledelse. Her er det bevisst valgt å holde igjen. Dette området bør i planperioden styrkes noe.

I FAN plan er uteområder til barnehager og skoler et prioritert område. Planen inneholder god oversikt over hva som må gjøres i den enkelte barnehage. Dette har til nå ikke vært prioritert. Uteområdene til barnehagene har for tiden store mangler og bærer preg av manglende vedlikehold. Dette har medført til at flere plasser står i fare for å miste sine lekeapparater. Det må derfor tas høyde for en opprustning av uteområdene i økonomiplanperioden.

Statlig øremerkede tilskudd

Rana kommune mottar i dag øremerkede tilskudd til etablering og drift av barnehager. I tillegg bruker kommunen frie inntekter til formålet. I 2009 ble det innført rett til barnehageplass i Norge. Kommune-proposisjonen for 2011 foreslår innlemming av øremerkede tilskudd til barnehagene fra 1. januar 2011 i rammetilskuddet. Følgende tilskudd er foreslått innlemmet:

- Driftstilskudd til barnehager
- Tilskudd til tiltak for barn med nedsatt funksjonsevne i barnehage
- Skjønnsmidler til barnehagene

Endelig beløp som skal innlemmes i rammetilskuddet presenteres i statsbudsjettet for 2011. Dette innebærer at midlene vil bli fordelt etter kriteriene i inntektssystemet, i stedet for etter faktisk aktivitetsnivå som i dag. Det vil derfor bli etablert en egen delkostnadsnøkkel for barnehage i utgiftsutjevningen i inntektssystemet for å ivareta at utgiftsbehovet til barnehager varierer mellom kommunene. Gjennom utgiftsutjevningen utjevnes i prinsippet forskjeller i ufrivillige kostnader fullt ut.

Delkostnadsnøkkelen består av 3 objektive kriterier, dvs. kriterier som kommunen ikke selv kan påvirke. Kriteriene sier noe om hvorfor kommunenes utgifter til barnehager varierer og er som følger:

- Antall barn 1-5 år fanger opp målgruppen for barnehagetilbudet og er det tyngste kriteriet
- Antall barn 1-2 år uten kontantstøtte
- Utdanningsnivået i befolkningen

De to siste kriteriene er for å fange opp variasjoner i etterspørsel etter barnehageplass.

Tilskudd til private barnehager vil være en del av det som kommunene nå får ansvar for å ivareta.

Helse- og sosialavdelingen

Tjenesteområdet.

Tjenesteområdene er hovedsakelig hjemlet i Kommunehelseloven og Sosialtjenesteloven og omfatter områdene: barnevern, helsesøstertjeneste, familiesenter, interkommunalt krisesenter, psykisk helsearbeid, rustjenester, tjenester for utviklingshemmede og andre med nedsatt funksjonsevne, dag- og døgnrehabilitering herunder Helsepark, hjelpemiddeltjeneste, alkohol- og serveringsbevilling, interkommunal legevakt, driftsavtaler for leger og fysioterapeuter, folkehelsearbeid, fysak, kommunalt legesenter, miljørettet helsevern, smittevern og medisinsk faglig rådgivning. I dette inngår blant annet boliger med og uten døgnbemanning, avlastningstjenester og dagtilbud som Bakeribygget og Rana Arbeidssenter.

Totalt disponerer helse- og sosialavdelingen 290 årsverk.

Status og utfordringer.

Barnevernet vil inngå i utviklingsarbeid sammen med andre kommunale sektorer, BUP (barne- og ungdomspsykiatri) og PPT for å forbedre arbeidet med utsatte barn og deres familier, styrke samordningen av det samlede tjenestetilbudet for utsatt barn og ungdom, blant annet tidlig intervensjon. Barnevernet har med bakgrunn i krav og arbeidsomfang behov for 4 nye stillinger utover dagens bemanning. Kommunen rapporterer aktivitet på dette området til Fylkesmannen.

Stortinget har bedt regjeringen komme med forslag til en sterkere satsning på helhetlig rusbehandling og oppfølging. Innen rustjenesten skjer det et bortfall av to statlig finansierte prosjektstillinger knyttet til ungdomsteam og LAR

(legemiddelassistert rehabilitering).

Ungdomsteamet er et samarbeid med barnevernet som knyttes til utsatt ungdom herunder "dropout" fra videregående skole og rus. I tillegg er det behov for å styrke kuratorteamet innen rustjenesten med en stilling.

Forebyggende helsearbeid blant barn og unge herunder familiesenter og helsesøstertjeneste, og styrking av psykisk helsearbeid og dagrehabiliteringstjeneste med inntil 4 nye stillinger fra 2011.

Det er behov for utvidelse av institusjonsavlastningstilbudet for familier med funksjonshemmede barn, ungdom og unge voksne med 5 – 6 plasser. Med 10 årsverk vil det ha en pris på 6 mill. kr. Første driftsår vil prisen være lavere. Tilsvarende er det behov for et nytt bofellesskap med tilsvarende størrelse til tilsvarende kostnad, dvs. 6 mill. kr. Begge tiltakene foreslås oppstartet i 2012 med full drift i 2013. Knyttet til dagtilbud for funksjonshemmede er det behov for to stillinger fra 2011. Dette med bakgrunn i stor økning av voksne med nedsatt funksjonsevne som etterspør tilbudet.

Samhandlingsreformen vil prege økonomiplanperioden. Regjeringen har under utarbeidelse ny Helse- og omsorgslov og ny Folkehelselov. Begge lovutkastene forventes fremlagt andre halvdel 2010 og behandlet av Stortinget i 2011. Videre belyses et forpliktende avtaleverk mellom kommuner og helseforetak, en gjennomgang av rammebetingelsene for kommunehelsetjenesten herunder fastlegeordningen, økonomiske virkemidler knyttet til finansiering av spesialisthelsetjenesten, herunder kommunalt ansvar for utskrivningsklare pasienter og kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten.

I dette ligger blant annet en videreutvikling av samordning og samarbeid med Helgelandssykehuset, Helse Nord, og nabokommuner. Dette berører flere områder som folkehelsearbeid, rehabilitering/ habilitering, lindrende behandling, rus, psykisk helsearbeid, jordmortjeneste og tjenester innen andre helse-/medisinske områder. Rana kommune vil få et større og utvidet ansvar på tiltakssiden, herunder også for kvalitet og finansiering som en del av en statlig overordnet reform.

Revisjon av plan for fysioterapitjenesten knyttet til omlegging av finansieringsordningen for private fysioterapeuter.

Videreutvikling av krisesenteret som en interkommunal tjeneste med Rana som vertskommune. Herunder krisesentertilbud for menn og senter for incest og voldtektsutsatte.

Herunder ligger å finne riktig og tilpasset driftsform i hensiktsmessig lokaler.

I partnerskap med Husbanken utvikle boligpolitisk handlingsplan som åpner for bedring av bomulighetene for utsatte grupper og bostedsløse. Fullføring av boligprosjektene Mobekken og Heimengveien 2.

Samarbeide med kommunene i IHR for å finne områder for interkommunalt samarbeid innen barnevernet.

Prioriteringer

- Rana kommunes møte med samhandlingsreformen, herunder at Folkehelsearbeid, dvs. forebyggende arbeid blir like viktig som reparerende arbeid, legge til rette for riktig liggetid i sykehus samt å unngå sykehusinnleggelser, videreutvikle samarbeid med Helse Nord og nabokommuner i regionen om helsetjenester.
- Forbedre kvalitetsarbeidet innen helse- og sosialavdelingens arbeid med barn og unge, herunder barnevernet og skolehelsetjeneste
- Revisjon av fysioterapitjenesten
- Tilpasset drift av Liengbakken bofellesskap hvor hele anlegget tas i bruk, herunder alle leiligheter i et helt driftsår
- Sikre videreføring av LAR tiltakene og ungdomsteamet
- Delta og sikre utsatte grupper og husløses interesser i boligpolitisk handlingsplan
- Krisesentertilbud for menn og støttesenter for voldtekts- og incestutsatte
- Ytterligere forbedring av nødvendig rammebetingelser for å kunne gi tjenester, herunder bolig med bistand og helsehjelp til rett pris. I det ligger byggestart av Mobekken, Heimengveien 2 og andre mindre boligprosjekt som fremkommer i budsjettet
- Videreutvikle samarbeidet med lokalt NAV kontor herunder for å oppnå en helhetlig flyktningetjeneste og god forvaltning og praksis i bruken av kvalifiseringsprogrammet
- Bosetting av inntil 50 flyktninger
- Operasjonalisering av nye legehjemler

NAV kommune

Tjenesteområdet

NAV Rana har både statlige og kommunalt ansatte. Ansatte fra Rana kommune utgjør 15,5 årsverk i 2010.

Status og utfordringer

En økt samhandling og felles prosjekter i NAV Rana knyttet til bostedsløse forventes å skulle gi en positiv effekt. Arbeidet med å få flere brukere over i arbeidsrettede tiltak intensiveres. Kvalitetssikring av ytelser til langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp fortsetter med en klar forventning om en nedgang i antall saker hvor brukere kun har sosialhjelp som hovedinntektskilde.

Der er en del utfordringer som må jobbes en del med; vanskelig boligmarked, høye strømutgifter, stort antall flyktninger som er langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp. Endret praksis for utgiftsdekning i forbindelse med rehabiliseringstiltak til rusavhengige. Kvalitetssikring av sosialhjelpen innenfor gjeldende lov og regelverk. Det er også ett sterkt behov for å styrke økonomirådgivningen.

Det forutsettes at det ikke skjer en negativ samfunnsmessig utvikling som følge av finanskrisen hvor økt arbeidsledighet, permitteringer, økt press i boligmarkedet og gjeldsproblematikk var noen av hovedutfordringene. Vi er bl.a. avhengig av at brukerne får innpass i ordinært arbeidsliv etter kvalifisering, og hvor antall brukere som over år har gått inn og ut av midlertidige tiltak reduseres. Dette er brukere som i perioder blir avhengig av økonomisk sosialhjelp helt eller delvis.

Forbedringsprosesser er igangsatt i organisasjonen og det gjennomføres en betydelig kompetansebygging gjennom opplæring og andre tiltak. Samhandling med øvrige tjenester ovenfor felles brukere er viktig og det utarbeides skriftlige samarbeidsavtaler som angir rammen for samhandling, hvordan samhandlingen skal utføres og hvilke resultater vi sammen skal oppnå. Presset på kommunale/statlige ytelser og tjenester er stort og det er en stor utfordring hver dag, å overholde servicenivået både med hensyn til svarfrister og oppfølging av brukere. Prioriterte satsningsområder og forbedringstiltak har derfor stort fokus og det er en balansekunst å kunne sikre tjenester til brukerne, samtidig som ansatte gis en forsvarlig arbeidssituasjon.

Omsorgsavdelingen

Tjenesteområdet

Området omfatter 250 sykehjemsplasser (langtid/korttid/avlastning), ca. 95 % enerom. Dagplasser. 703 pasienter i hjemmesykepleie, 626 brukere av hjemmehjelp herav 13 som mottar tjenester over 35,5t/uken, 9 personer med(brukerstyrt) personlig assistanse, 24 personer med omsorgslønn, 256 trygghetsalarmer, 132 boliger (ubemannede + bemannede) + 27 på Hauknes omsorgsboliger fra febr. 2010. Avdelingen disponerer 446,3 årsverk, i hovedsak turnusarbeidere.

Status og utfordringer

For å møte framtidens omsorgsutfordringer må det planlegges i et lengre og forutsigbart perspektiv. Det gjelder både for drift og investering. Langsiktighet og forutsigbarhet gir effektivitet. Grunnlaget for å kunne møte de svære demografiske utfordringene som kommer etter økonomiplanperioden.

Gjeldende Stortingsmelding nr.25 (fremtiden omsorgsutfordringer) heter "mestring, muligheter og mening". Spesielt mestringsspektivet må ha fokus. Stortingsmeldingen lister opp 5 hovedutfordringer:

a) Aldring

Flere personer kommer til å etterspørre omsorgstjenester. Det skyldes bl.a. at det blir flere eldre, og flere av de eldste eldre. Økt alder gir i tillegg at antallet personer med demenssykdom øker.

b) Nye brukergrupper:

Ressurskrevende enkelttjenester omhandler gjerne relativt unge personer med behov for ressurskrevende tjenester i sitt hjem, ofte døgnet rundt. Det er en voksende gruppe, og krever store personell- og økonomiske ressurser.

c) Knapphet på omsorgsytere

Tilstrekkelig med ny arbeidskraft (helsepersonell) er/blir en stor utfordring for kommunen. Det skal startes nye tilbud og det skal etterfylles når eksisterende personell går ut i pensjon.

Prognoser viser at aldersbæreevnen (=forholdet 16 - 66 åringer mot aldersgruppene 67 år og over) går ned, og det er en brattere kurve i Rana enn i resten av landet.

Tabell 13. Prognose aldersbæreevnen

	2000	2010	2020	2030
Rana	4,7	4,6	3,6	2,8
Landet	4,7	5,2	4,3	3,5 (2,9 i 2050)

(ihht. St.meld. 25) , Rana: 2000,2010,2020 og 2030:SSB, MMMM-alternativet

d) Samhandling

Rana kommunen samarbeider/samhandler på flere områder med Helgelandssykehuset. Dette skal videreutvikles. Også internt i kommunen er det viktig med samarbeid (omsorg, kultur, H/S) og mellom Rana kommune og nabokommunene.

Samhandling er også grunnlaget for den forestående helsereformen/samhandlingsreformen som kommer til å innvirke på omsorgsavdelingen både direkte og indirekte.

e) Aktiv omsorg

Forebygging. Folkehelseperspektiv. Framtidens pensjonister kommer til å etterlyse mer mangfold i tilbudet. Møteplasser er viktig. Rana kommune mangler en "storstue"/et kulturhus for de eldre.

Den kulturelle spaserstokken kan utvikles/utbygges mer i kommunen.

KOSTRA- tall på området pleie- og omsorg: I Rana ligger området generelt på KOSTRA- gruppe 13 nivå, og pr sykehjemsplass ligger Rana under gruppen. Endring fra 2008 til 2009: Økningen i Rana var 2,7 % innenfor området, mens KG 13 økte med 5,6 %.

Økonomiplanen tar ikke høyde for nye eller økte tilbud. Det tas kun høyde for å videreføre 2009-nivået i forhold til befolkningsprognoser for den eldre delen av befolkningen i Rana, både innafor institusjonsomsorgen og innen den hjemmebaserte omsorgen. Det tas ikke høyde for den stadig voksende andel yngre brukere, (spesielt ressurskrevende enkeltbrukere i hjemmeomsorg), eller utvikling/utbygging av tjenestene i takt med endringer i brukerbehov. Det blir et gap mellom forventninger og våre muligheter for å imøtekomme disse.

Rammeøkningen koblet opp mot den demografi-prinsippet (dvs. "eldreveksten") gir følgende resultat:

Tabell 14. Økt ressursbruk omsorg

	2011	2012	2013	2014
Institusjoner	2 200	6 700	9 700	11 200
Hjemmetjenester	2 300	4 200	6 700	9 300

Det blir en stor utfordring å make å drifte/gi et forsvarlig tilbud innafor rammeøkningen. Samtidig skal tjenesten søkes utviklet og man skal holde fokus på vedtatt overordnet strategien for eldreomsorgen.

Tjenesten har hittil jobbet målrettet med basis i den overordnede vedtatte eldreomsorgsstrategien, (målgruppeprinsippet, omsorgstrappa, kjedetinking, LEON-prinsipp, demensplan Rana osv.), og kan vise til resultater som utsatt sykehjemsbehov, færre registrerte sykehjemssøkere, og gode faglig forsvarlige alternative tilbud. En forutsetning er at det er balanse i de ulike deltilbud/trinn i omsorgstrappa.

Økt aktivitet innafor sykehjemmene er kommet godt i gang og skal fortsatt ha fokus. Tilbudet om aktivitet til hjemmeboende eldre i Rana er blitt redusert. Manglende driftsmidler og for små lokaler er stikkord.

Også i de kommende årene må en holde fokus på å redusere uønsket deltid, ha rett kompetanse, målrettet jobbing i forhold til reduksjon i sykefraværet, rekruttering/beholde fagpersoner og omdømme.

Samhandlingsreformen: Helseparken kan utvikles/utbygges til å omfatte flere områder, bl.a. innenfor demens og lindrende behandling. Det vil kreve økte ressurser.

Våren 2011 kommer to nye lovverk (helse- og omsorgslov og en ny folkehelselov) og en ny statlig helse- og omsorgsplan. Disse vil innvirke på omsorgstjenesten.

Gruben nye sykehjem åpnes trinnvis, både for å beholde den strukturen som er lagt og for å sikre at det er de som virkelig trenger sykehjemsplass som får det. 16 av 27 plasser tas i bruk i 2010. Rammeøkningen de kommende år vil vise om kommunen makter å ta i bruk også de siste 11 plassene. Dette må også ses i sammenheng med de samlede tilbud i omsorgstrappa/ balansen i de ulike deltilbud totalt i kommunen.

Omsorgsbyggene i kommunen (sykehjem og bosentra) trenger nødvendig renovering og/eller oppjustering for dagens og framtidig bruk. Noen av eksisterende bosentra kan tenkes ombygd/tilrettelagt i retning av M2-funksjon bygningsmessig. Kommunen får da mulighet til å gi faglig gode tjenester utenom sykehjem, og således utsette sykehjemsbehov.

Andre forhold av driftsmessig karakter som det ikke er funnet rom for:

Selfors omsorgsboliger, som er de første omsorgsboligene som er tenkt bygget innafør M2-kategorien.

Økt andel korttids-/avlastningsplasser, nye dagplasser, ressurskrevende enkelttjenester, utvikling av demensomsorgen, lindrende enhet i sykehjem (betingelser også investering) osv.

Aktiv omsorg: større lokaliteter og ressurser til drift av service-/aktivitetssenter for eldre.

Arbeidsmål i økonomiplanperioden

Prioriteringer, tiltak og aktiviteter relatert til målene.

Arbeidsmål må ha fokus på å utvikle omsorgstjenesten i forhold til rammene med fokus på aldring, nye brukergrupper, knapphet på omsorgsytere, samhandling og aktiv omsorg. I tillegg må strategiene som er valgt for omsorgstjenestene samt statlige endringer i lov og planverk i kommunen ligge i bunnen.

Kulturavdelingen

Tjenesteområdet

Avdelingen omfatter følgende driftsavdelinger:

- Barne- og ungdomsavdelingen, 18,1 årsverk
- Kino og samfunnshus, 8,7 årsverk
- Kulturskole og distriktsmusikere 16,2 årsverk
- Bibliotek med bokbuss 10,4 årsverk

Hele kulturavdelingen disponerer 54,4 årsverk. Tjenesteområdet til kulturavdelingen sammenfaller ikke med KOSTRA- området. Største avviket er idrett, som ligger i teknisk avdeling. Idrett utgjør 24,3 % av KOSTRA- tallene for drift kultur. I tillegg kommer mindre avvik som gjelder fritidstilbud til barn og unge.

Status og utfordringer

KOSTRA- tallene for 2009 viste at kulturformål (inkludert idrett) utgjorde 4,6 % av kommunens totale netto driftsutgifter. Dette sammenfaller med prosenttallet for KG 13 og er noe mindre enn foregående fire år, der tallet har pendlet mellom 5,1 og 4,9.

Brutt ned på underkategorier som gjelder kulturavdelingen viser KOSTRA- tallene at Rana kommune

bruker mer enn KG 13 på aktivitetstilbud til barn og unge, til kunstformidling og til bibliotek, og noe mindre til kulturskoledrift, kino og "andre kulturaktiviteter". Hovedforklaringen når kommunen bruker mer enn gjennomsnittet i gruppa, ligger oftest i drift av tilbud som de fleste kommunene i gruppa ikke har. Dette gjelder husleie Ungdommens Hus, gode tiltak for unge funksjonshemmede, stort bundet driftstilskudd til Nordland teater, medfinansiering av distriktsmusikere og opprettholdelse av bokbussdrift. Mindreforbruk til kino skyldes i hovedsak effektiv drift og løpende oppdatering av utstyr og lokaler som har gitt godt besøk, mens nedleggelsen av kulturkontoret har senket utgiftene til "andre kulturaktiviteter".

Netto driftsramme for kulturavdelingen (ikke medregnet idrett) i 2010 er kr 35,626 mill. kr.

Mo i Rana mangler fortsatt kulturhus. Etter vedtaket om ikke å realisere Kultirana, har en i første omgang fokusert på å utrede et mulig høgskolesenter i STAKO bygget. Etablering av kulturhus blir en utfordring med hensyn både til investering og driftsfinansiering. I strategiplanen for kultur som kommunestyret vedtok i 2007 er regionalt kulturhus med storsal og flerkino blant hovedmålene.

Kinoene i hele landet vil i løpet av 2010 bli digitalisert, noe som innebærer betydelige investeringer. Disse vil bli tatt i et spleiselag mellom kommunene som kinoeiere, andre kinoeiere, bransjeorganisasjonen Film&Kino og filmselskapene. Erfaringene fra forsøksdrift med digitalkino viser et stort potensial for inntektsøkning, især i forbindelse med 3-dimensjonal filmvisning.

Samfunnshuset er til tross for godt innvendig vedlikehold etter hvert temmelig nedslitt, og vil undergå en betydelig verdiforringelse dersom dette ikke blir tatt tak i.

Kulturskolen har nesten 350 enkeltelever, og rundt 300 barn og unge på venteliste. Etablering av en privat musikk-skole kan avhjelpe ventelistesituasjonen noe. Foreløpig er det imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å trekke konklusjoner om dette. Undersøkelser har vist at høy brukerbetaling til kulturskolen virker sosialt ekskluderende. Et rimelig kommunalt tilbud er derfor viktig. Regjeringen har lagt føringer på dette gjennom "Kulturløftet II", og ved å sette ned et eget utvalg som skal komme med forslag til bedre kulturskoledkning.

Flyttingen fra gamle lokaler i Langneset har gitt kommunen høyere husleiekostnader til kulturskoledriften. Driften foregår nå i lokaler som gir tilfreds-

stillende arbeidsforhold for de ansatte og gode læringsvilkår for elevene.

Distriktsmusikerordningen er et spleiselag med fylkeskommunen, og denne har satt i gang et prosjekt for å evaluere tiltaket. Ordningen har positiv betydning både for nivået på kulturskolens musikkundervisning og for aktiviteten i fritidsmusikklivet i kommunen.

Bibliotekdriften i Rana består av hovedbiblioteket i sentrum og et desentralisert tilbud i form av bokbuss. Bokbussen betjener både befolkningen generelt og skolene utenfor sentrum. Bokbuss, gode åpningstider, høy kompetanse og nivå på mediesamlingen gjør at utlånstallene, spesielt til barn, er høyere i Rana enn i KOSTRA- gruppa og landet for øvrig. KOSTRA- tallene viser også at kommunens innbyggere besøker biblioteket oftere enn gjennomsnittet.

Strategiplanens mål om ungdomsklubber i alle boområder er ikke oppfylt. Den største satsingen innen barne- og ungdomsarbeidet de senere år er Ungdommens Hus. Dette har utviklet seg til et godt og mye brukt tilbud. Gruben samfunnshus som ungdomsscene har også etter hvert fått betydelig bruk.

Tross noe redusert omfang på VAKU og SAKU, er Ranas fritidstilbud til funksjonshemmede fortsatt et forbilde for mange. Nye lokaler i SEFF-gården har bidratt sterkt til dette.

Kommunen har fortsatt godt samarbeid med Rikskonsertene og Riksteatret, men har av kapasitetshensyn sluttet å ta store konsertarrangementer. En rekke festivaler har etablert seg, og "Smeltedigelen" er kommet med blant festivaler med nasjonal betydning som støttes av Norsk kulturråd.

Tiltak

Kulturavdelingen har satt i gang en prosess for å identifisere ytterligere effektiviserings muligheter. Det er en utfordring å møte økte behov og forventninger i den etablerte driften, og i all hovedsak tilsier de økonomiske utsiktene at det meste må gjøres innen egne rammer. Både blant ledere og ansatte i avdelingen er det en gjennomgående erkjennelse av at optimal bruk av ressurser er nødvendig og ønskelig.

Målene i strategiplanen

Av hovedmålene i strategiplanen for kultur, gjenstår kulturhussaken inkludert en tredje kinosal, utbygging av ungdomsklubbutbudet, avvikling av ventelistene til kulturskolen, nye lokaler til Rana museum, styrking av kulturminnevernet,

retningslinjer for kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg og styrking av tilskuddsordningene til fritidskulturlivet.

Hovedmål som er helt eller delvis oppnådd er opprusting og opprettelse av viktige idrettsanlegg, oppbygging av virksomheten i Ungdommens Hus, sikring av Sydsamisk teater, etablering av en samlet idrettsavdeling, styrking av Mo i Rana som festivalby.

Teknisk avdeling

Tjenesteområdet

Tjenesteområdet har siden 2009 vært gjennom en omfattende omorganisering. Den nye organisasjonen består av fire driftsavdelinger som totalt disponerer 225 årsverk.

Byplan

Avdelingen består hovedsakelig av forvaltningsmessige oppgaver innenfor landbruk, plan og eiendom og overordnet planlegging og miljøvern.

Bydrift

Denne avdelingen omfatter teknisk drift og forvaltning av teknisk infrastruktur og beredskaps-tjenester som er rettet mot samfunnet. Dette innbefatter drift og vedlikehold av veier, v/a-anlegg, idrettsanlegg og brannvern.

Bygghrift

Denne avdelingen forvalter komplette tjenester innenfor drift, renhold, vedlikehold og forvaltning av kommunale bygg.

Prosjekt

Avdelingen følger utbyggingsprosjekter fra start til mål. Avdelingen administrerer teknisk investeringsplan og opparbeider kompetanse på alternative måter for finansiering. Kommunal innkjøpsfunksjon ligger i avdelingen.

Status og aktivitetsnivå

Målet er nå å bygge en ny organisasjon som samhandler godt og som blir enda mer fleksibel i forhold til å styre ressursene dit de til enhver tid trengs mest - til samfunnets beste.

Alle tjenestene innenfor teknisk sektor har vært preget av en stram økonomi. Til tross for dette har avdelingen i stor grad klart å skjerme de mest merkbare tjenestene. Blant annet ble Mo i Rana kåret til årets blomsterby 2009 i klassen for

småbyer. Åpningen av nye Sagbakken stadion, en ny stolthet i Rana ble positivt mottatt av byens innbyggere. Begge disse prosjektene er blitt gjort mulige gjennom et godt samarbeid med privat og frivillig sektor.

Regjeringens tiltakspakke mot finanskrisen har også bidratt i positiv forstand. Det mest etterlengtede var Selfors barneskole som fikk rehabilitert både bygg og uteareal.

Den største utfordringen i økonomiplanperioden er å ta godt nok vare på allerede investert kapital, både i forhold til bygninger, skole-/barnehageplasser, veier og idrettsanlegg. Her er etterslepet stort og det årlige vedlikeholdet er fortsatt for svakt.

Bruk av mindre enn 8 mill. kr årlig til legging av slitedekke, vil redusere standarden og føre til at etterslepet på vedlikehold øker. Da er grusveier, fortau, g/s-veier og utstyr langs veiene ikke tatt med i regnestykket. I perioden 2005 – 2009 er det gjennomsnittlig lagt slitedekker for 2,1 mill. kr pr. år.

Innenfor teknisk forvaltning vil lovpålagte oppgaver prioriteres. Myndighetsutøvelse etter ny matrikkelov og ny plan- og bygningslov setter krav til økt kompetanse og kapasitet. Opplæring og systemimplementering må prioriteres for å håndtere dette tilfredstillende. Videre vil et prosjekt med å digitalisere eiendoms- og byggesaksarkiv sluttføres.

Innenfor brannvernkontoret vil det utvikles et nytt miljømessig øvingsfelt i Steinbekken for å kunne gjennomføre egne brannøvelser og for å gjennomføre inntektsgivende kurs. Inngåtte avtaler med nabokommuner vedrørende brannforebyggende tiltak og tilsyn skal også følges opp.

Siste etappe i forhold til å etablere ny hovedvannskilde vil få fokus. Ferdigstillelse er planlagt i 2011 og anlegget går da over til vanlig drift. Etablering av nytt og bedre avløpsrenseanlegg på Mjølånoddan skal gi renere avløpsvann fra deler av Mo sentrum og Båsmoen, samt forlenge og senke utslippsledningens utløp til ca. 40 meter.

Mo i Rana er en ung by med lyst til å vokse mer. Kommunen har målsettinger om å bygge et attraktivt og levende regionsenter med et kompakt bysentrum der folk trives, og der handel og kultur blomstrer. En videre/økt satsing på blomstrende omgivelser, tilrettelagte idretts- og kulturarenaer og tilrettelagte oppvektsområder vil derfor få fokus i økonomiplanperioden. Det vil også være viktig å ha en godt motivert organisasjon innenfor forvaltningen som gjør hva den kan for å tilrettelegge for riktig utvikling av denne fantastiske

Sentrale støttetjenester

Tjenesteområde

Sentrale støttetjenester ble etablert i 2010. Avdelingen er inndelt i fire enheter; personal, økonomi, juridisk og servicetjenester. Avdelingen har en bruttodriftsramme på 87 mill. kroner og 80 årsverk er tilknyttet virksomhetsområdet (2010).

I planperioden 2010-2013 er det vedtatt et effektiviseringsmål på 5 mill. kr. I 2010 er det gjennomført en reduksjon på 2 mill. kr gjennom reduserte stillingshjemler. De resterende 3 mill. kr forventes tatt ut i perioden 2011 til 2013 gjennom effektiviseringstiltak.

Status og utfordringer

Moderne kommunedrift stiller store krav til administrativ kompetanse og kapasitet. Samtidig er administrativ innsparing et viktig mål i kommunesektoren. I forbindelse med organiseringen av sentrale støttetjenester er det avdekket et gap mellom forventet leveranse og ressurstilgang. Etterspørsel og behov for administrative støtte-tjenester er økende. Et nedtrekk av rammen slik den ligger vil medføre et lavere tjenestenivå. Presses bemanningen for lavt i kommuneadministrasjonen er det en reell fare for at kan det gå utover styringsevne og kvalitet (jfr. KS Rapport: "Erfaringer med flat struktur – Agenda Kaupang).

Revisjonsrapportering har påpekt at det foreligger forbedringspunkter knyttet til håndtering og oppfølging av kommunens rutiner, reglement kontroll – og kvalitetssystem. En helhetlig og systematisk gjennomgang av administrative rutiner/saksområder prioriteres.

IKT satsing

Rana kommune har store utfordringer knyttet til IKT drift og utvikling. Bruk av teknologi i offentlig sektor er et nasjonalt satsingsområde. Digitale tjenester, eKommune, politikere på nett, samhandlingsreform, bredbåndsutbygging og IKT i grunnskolen er noen av utfordringene som må håndteres i økonomiplanperioden. I løpet av det siste året er det registrert en økning i datamengden på 60 %, noe som skaper store driftsmessige utfordringer siden IKT enheten er dimensjonert for et lavere driftsnivå. Virksomheten er heller ikke designet for å håndtere ressurskrevende utviklingsoppgaver. Utfordringene må håndteres i økonomiplanperioden gjennom tydelige økonomiske og strategiske prioriteringer

Arkiv 2012

Rana kommune har flere utfordringer som må løses i nær fremtid i forhold til dokument-/arkivhåndtering og ikke minst i forhold til deponering. Arkivloven med forskrifter som trådte i kraft 1. januar 1999 stiller omfattende og strenge krav til kommunale arkivtjenester. I tillegg er det lover som regulerer publikums tilgang til forvaltningen.

Det er svært kostnadskrevenende å utvikle og vedlikeholde nødvendig arkivkompetanse. Krav til sikker deponering er også særdeles utfordrende

rent bygningsteknisk/ressursmessig. Lokalene som nå benyttes til oppbevaring er ikke godkjent. Arkivforskriftens § 5-1 fastslår at kommuner skal ha opprettet arkivdepot innen 2012. Det er også knyttet store utfordringer knyttet til sikker håndtering av arkivmaterieell ute i enhetene.

Det avsettes midler til arkiv prosjekt som har som mål å sikre en forsvarlig arkivhåndtering og deponering innen 2012.

Modellkommune

I 2011 er der gitt en bevilgning på 1 mill. til modellkommuneprosjektet.

Vedlegg

Vedlegg 1. Utvalgte KOSTRA nøkkeltall 2009

	Rana	KG 13	KG 13 SLM	KG 13 SLM-ØAN	KG 13 SML
Finansielle nøkkeltall					
(Koner per innbygger)					
Brutto driftsutgifter	55 533	53 795	53 748	54 763	52 970
Netto driftsutgifter	36 749	34 552	34 499	36 033	35 371
Brutto driftsinntekter	58 561	54 317	54 478	54 736	51 822
Netto driftsresultat	2 662	1 284	1 085	875	231
Frie inntekter	33 584	31 711	31 615	31 873	31 377
Netto lånegjeld	32 130	34 893	37 703	28 130	19 401
Pensjonsforpliktelse	58 484	50 343	50 551	54 707	50 980
Administrasjon, styring					
(Kroner per innbygger)					
Brutto driftsutgifter til administrasjon og styring	3 519	3 178	3 156	3 276	3 649
Netto driftsutgifter til administrasjon og styring	3 246	2 851	2 851	2 956	3 003
Brutto driftsutgifter politisk styring	290	237	239	256	320
Brutto driftsutgifter til Kontroll og revisjon	106	59	69	61	24
Brutto driftsutgifter til administrasjon	2 541	2 480	2 407	2 529	2 955
Brutto driftsutgifter til forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltningen	229	120	115	105	74
Brutto driftsutgifter til administrasjonslokaler	352	282	326	325	277
Brutto driftsutgifter til premieavvik	-1 688	-318	-194	42	-589
Brutto driftsutgifter til diverse fellesutgifter	122	232	154	9	118
Grunnskoleopplæring					
Netto driftsutg. grunnskole, i % av samlede netto driftsutg	31,0	29,3	29,5	27,8	26,0
Netto driftsutgifter til grunnskoleopplæring per innbygger 6-15 år	86 170	77 761	78 265	78 830	76 643
Korrigerte brutto driftsutgifter til grunnskole per elev	85 112	78 010	79 649	81 180	72 364
Lønnsutgifter til grunnskole per elev	71 773	61 331	63 084	66 930	59 391
Elever per årsverk	10,3	11,6	11,2	10,7	12,0
Elever per undervisningsrelatert årsverk	12,0	13,2	12,8	12,5	13,6
Barnehager					
Netto driftsutgifter barnehage i % av totale netto driftsutgifter	1,5	2,8	3,1	2,8	2,3
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	10 033	15 487	17 361	17 497	13 990
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	90,7	89,0	90,0	88,8	86,6
Korrigerte brutto driftsutg. i kr per barn i kommunal barnehage	125 840	132 035	139 804	142 088	71 982
Andel ansatte med førskolelærerutdanning	48,4	33,9	34,5	31,3	32,9
Kommunehelse					
Netto driftsutgifter i % av samlede netto driftsutgifter	4,5	4,4	4,5	4,2	4,5
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetj.	1 653	1 527	1 559	1 504	1 588
Netto driftsutg til foreb., helsest.- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	5 933	5 090	5 280	6 080	4 329
Netto driftsutg til foreb., helsest.- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	1 496	1 396	1 446	1 614	1 199
Legeårsverk pr 10 000 innbyggere	8,9	8,6	8,9	8,6	8,5
Fysioterapiårsverk pr 10 000 innbyggere	9,6	8,4	8,7	9,1	10,0
Brutto driftsutgifter pr. innbygger	1 991	1 866	1 873	1 791	1 978
Lønnsutgifter pr. innbygger	1 096	985	979	901	1 034
Sosialtjenesten					
Netto driftsutg. til sosialtj. i % av samlede netto driftsutgifter	6,1	4,8	4,4	4,3	5,4
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	3 742	2 729	2 465	2 544	3 081
Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr innbygger 20-66 år	2 174	1 456	1 272	1 345	1 565
Andel netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp	58,1	53,3	51,6	52,9	50,8
Netto driftsutg. til tilbud til pers. med rusprobl. pr. innb. 20-66 år	566	445	496	392	376
Sosialhjelpsmottakere	844	1 011	841	776	1 014
Andelen sosialhjelpsmott. i forhold til innbygg. i alderen 20-66 år	5,6	4,1	4,0	4,2	4,8
Årsverk i sosialtjenesten pr. 1000 innbygger	0,6	1,0	0,8	1,0	1,3
Lønnsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, i kroner	23 063	23 329	22 028	22 828	25 747
Barnevern					
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barneverntjenesten	5 268	5 314	5 363	5 296	6 490
Netto driftsutgifter pr. barn i barnevernet	81 255	93 528	91 939	91 622	94 422
Andel barn med barneverntiltak ift. innb. 0-17 år	4,9	3,9	4,0	4,0	4,5

	<i>Rana</i>	<i>KG 13</i>	<i>KG 13 SLM</i>	<i>KG 13 SLM-ØAN</i>	<i>KG 13 SML</i>
<i>Pleie og omsorg</i>					
Netto driftsutgifter pleie og omsorg i % av totale netto driftsutgifter	36,4	35,7	35,6	37,6	38,2
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	272 729	281 031	293 608	279 840	271 804
Netto driftsutgifter, pleie og omsorg pr. innbygger 67 år og over	92 729	96 024	98 342	99 187	95 166
Brutto investeringsutgifter, pleie og omsorg pr innbygger	1 957	517	247	404	962
Beboere på inst. eller mottakere av kjernetj. pr. 1000 innb. 67-79 år	113	98	100	101	105
Beboere på inst. eller mottakere av kjernetj. pr. 1000 innb. 80 år +	515	469	477	470	485
Korrigerte brutto driftsutg. pr. mottaker av pleie og omsorgstj.	299 444	297 315	304 382	313 759	272 210
Mottakere av kjernetj. til hjemmeboende, pr. 1000 innb. 67-79 år.	90	81	81	82	88
Mottakere av kjernetj. til hjemmeboende, pr. 1000 innb. 80 år +	354	339	340	326	367
Korrigerte brutto driftsutgifter, institusjon, pr. kommunal plass	750 383	853 017	859 355	833 762	911 002
<i>Kultur</i>					
Netto driftsutgifter kultursektoren i % av totale netto driftsutgifter	4,6	4,6	4,7	4,4	4,5
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	1 682	1 576	1 621	1 594	1 600
Netto driftsutgifter aktivitetstilbud barn og unge	18,4	10,8	10,6	9,7	7,4
Netto driftsutgifter til folkebibliotek	17,2	15,5	14,7	15,6	18,0
<i>Samferdsel</i>					
Netto driftsutgifter i kr pr. innbygger, samferdsel i alt	1 070	584	596	641	916
Lengde kommunale veier og gater i km pr. 1 000 innbygger	11,7	5,6	6,1	6,7	6,3
Korrigerte brutto driftsutg. i kr pr. km komm. vei og gate i alt	117 754	146 761	128 780	117 942	171 593
Andel kommunale veier og gater med fast dekke. %	73,4	89,3	90,3	89,8	74,7
Antall km kommunale veier og gater med belysning pr. 10 000 innb.	44,0	46,0	49,0	56,0	60,0
<i>Introduksjonsstønad</i>					
Netto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger	299	257	293	219	247
Mottakere av introduksjonsstønad i % av antall innbyggere	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Brutto driftsutgifter til introduksjonsstønad pr. innbygger	300	278	296	223	273
<i>Avfall og renovasjon</i>					
Årsgebyr for avfallstjenesten	3 281	2 190	2 311	2 167	2 477
Årsgebyr for septiktømming	1 509	1 496	1 835	1 773	1 149
Dager pr år med utvidet åpningstid for mottak av avfall	156	115	97	53	77
Antall hentinger av matavfall i løpet av et år	52	42	42	43	34
<i>Kirke</i>					
Netto driftsutgifter i % av samlede netto driftsutgifter	1,6	1,2	1,2	1,2	1,3
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner	604	415	423	444	443
Medlem av Dnk i % av antall innbyggere	89,6	78,4	81,1	82,9	76,4
<i>Avløp</i>					
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal avløpstjeneste	84,1	91,3	89,5	87,5	92,3
Årsgebyr for avløpstjenesten	1 332	2 367	2 212	2 042	1 878
Tilknytningsgebyr avløp - én sats	1 069	4 946	4 313	3 810	5 600
Beregnet gjennomsnittsalder for spillvannsnett	29	29	26	27	35
<i>Vann</i>					
Andel av befolkningen tilknyttet kommunal vannforsyning	..	95,1	96,4	96,5	96,6
Andel av husholdningsabonnentene med vannmåler	1	33	41	47	58
Årsgebyr for vannforsyning	1257	1696	1659	1474	1279
Tilknytningsgebyr vann - én sats	788	4473	3871	3644	4667
<i>Brann og ulykkesvern</i>					
Årsgebyr for feiling og tilsyn	379	308	307	340	364
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner	661	585	645	700	650
<i>Sysselsatte i kommunen</i>					
Andel sysselsatte i kommuneadministrasjonen	13,4	11,8	11,4	11,0	11,3
Andel sysselsatte i barnehager	8,9	9,2	9,7	7,2	5,6
Andel sysselsatte i grunnskolen	24,0	24,9	25,5	25,0	22,8
Andel sysselsatte i helse- og sosialtjenester	45,3	48,2	46,9	50,2	55,2
Andel sysselsatte i tekniske tjenester	1,6	0,7	1,0	1,4	0,4
Andel sysselsatte i kultur	4,1	2,8	2,8	2,7	2,2
Andel sysselsatte i annet	2,6	2,4	2,7	2,6	2,5

Vedlegg 2. Befolkningsutvikling 1990-2009 ⇨ 2021

Historikk

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Folkemengde 1.1	24 646	24 641	24 850	24 908	25 018	25 150	25 236	25 261	25 193	25 235
Fødte	326	337	340	380	336	387	366	360	335	328
Døde	233	228	202	228	217	203	217	230	223	225
Ekstern innflytting	585	795	665	704	820	703	703	683	771	690
Ekstern utflytting	668	694	746	745	801	805	820	880	843	778
Alder 0-2	958	986	997	1 009	1 039	1 040	1 087	1 081	1 105	1 068
Alder 3-5	916	925	993	993	1 013	1 013	1 022	1 051	1 047	1 075
Alder 6-15	3 101	2 987	2 947	2 967	2 969	3 064	3 071	3 164	3 206	3 257
Alder 16-22	2 884	2 793	2 777	2 624	2 534	2 419	2 294	2 165	2 081	2 078
Alder 23-66	13 825	13 915	14 042	14 147	14 244	14 357	14 454	14 454	14 372	14 350
Alder 67-79	2 374	2 410	2 445	2 471	2 514	2 504	2 519	2 507	2 518	2 476
Alder 80-89	531	563	587	633	632	673	708	750	782	832
Alder 90 +	57	62	62	64	73	80	81	89	82	99

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Folkemengde 1.1	25 255	25 278	25 350	25 313	25 309	25 320	25 355	25 190	25 092	25 281
Fødte	309	267	276	296	266	271	273	274	273	291
Døde	231	238	220	222	215	221	220	239	236	252
Ekstern innflytting	745	768	682	636	678	666	576	649	792	666
Ekstern utflytting	800	726	771	718	721	686	796	781	642	704
Alder 0-2	1 024	977	919	845	847	869	865	822	818	857
Alder 3-5	1 089	1 126	1 082	1 050	982	916	875	869	876	870
Alder 6-15	3 348	3 382	3 483	3 530	3 599	3 587	3 608	3 543	3 461	3 414
Alder 16-22	2 037	2 015	2 030	2 099	2 111	2 173	2 180	2 219	2 266	2 351
Alder 23-66	14 309	14 330	14 371	14 322	14 269	14 246	14 268	14 149	14 098	14 172
Alder 67-79	2 485	2 434	2 428	2 381	2 363	2 368	2 371	2 379	2 365	2 391
Alder 80-89	864	905	922	966	1 008	1 014	1 028	1 040	1 026	1 017
Alder 90 +	99	109	115	120	130	147	160	169	182	209

Prognose

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Folkemengde 1.1	25 282	25 298	25 317	25 339	25 368	25 402	25 445	25 493	25 549	25 610	25 679	25 754
Fødte	273	272	272	272	273	275	277	279	281	283	285	286
Døde	232	232	233	232	232	230	231	230	232	230	231	231
Ekstern innflytting	727	746	755	766	780	789	804	815	831	834	843	853
Ekstern utflytting	752	767	771	777	787	791	802	808	820	818	822	828
Alder 0-2	871	861	855	830	825	828	837	846	852	854	860	870
Alder 3-5	852	863	882	903	901	896	868	858	869	886	895	897
Alder 6-15	3 343	3 313	3 221	3 133	3 079	3 056	3 059	3 061	3 077	3 086	3 071	3 082
Alder 16-22	2 387	2 409	2 438	2 502	2 526	2 520	2 501	2 451	2 427	2 363	2 299	2 252
Alder 23-66	14 182	14 153	14 123	14 094	14 060	14 019	14 008	14 031	14 024	14 054	14 109	14 114
Alder 67-79	2 407	2 445	2 541	2 604	2 712	2 818	2 905	2 970	3 010	3 069	3 119	3 209
Alder 80-89	1 031	1 032	1 041	1 046	1 030	1 030	1 026	1 034	1 050	1 050	1 069	1 065
Alder 90 +	209	222	217	227	236	235	240	242	240	249	257	265

Vedlegg 3. Befolkning fordelt på grunnkretser 2000-2009

	2000	Andel i %	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Andel i %	Antall	%
Ikke Koblet	38	0,2 %	11	12	49	13	15	16	35	34	22	0,1 %	-16	-42,1 %
Skamdal	162	0,6 %	156	166	172	179	175	168	166	165	164	0,6 %	2	1,2 %
Dalsgrenda	241	1,0 %	245	240	239	239	239	237	235	226	232	0,9 %	-9	-3,7 %
Nerdal	350	1,4 %	336	339	331	348	339	340	340	341	326	1,3 %	-24	-6,9 %
Sjånes	66	0,3 %	67	71	68	71	69	66	62	69	73	0,3 %	7	10,6 %
Kvernkroken	362	1,4 %	383	374	374	370	370	372	371	377	375	1,5 %	13	3,6 %
Hauknes	573	2,3 %	577	587	575	567	573	599	600	623	636	2,5 %	63	11,0 %
Åga	600	2,4 %	618	605	620	640	643	644	679	656	661	2,6 %	61	10,2 %
Andfiskå	316	1,3 %	317	321	320	311	303	301	295	297	300	1,2 %	-16	-5,1 %
Ytre Langnes	263	1,0 %	251	246	236	248	242	247	252	247	232	0,9 %	-31	-11,8 %
Langnes	309	1,2 %	311	319	328	335	332	326	324	323	302	1,2 %	-7	-2,3 %
Fageråsen	290	1,1 %	321	314	312	322	333	331	342	492	544	2,2 %	254	87,6 %
Stigerplåtået	199	0,8 %	215	207	210	210	214	204	205	208	205	0,8 %	6	3,0 %
Mobekken	512	2,0 %	527	526	532	604	607	598	604	462	467	1,8 %	-45	-8,8 %
Mo Kirke	486	1,9 %	487	475	470	472	460	445	450	431	423	1,7 %	-63	-13,0 %
Mo Sentrum	206	0,8 %	210	212	232	251	258	261	244	243	267	1,1 %	61	29,6 %
Stormyra	338	1,3 %	307	323	309	309	339	332	329	341	333	1,3 %	-5	-1,5 %
St Hanshaugen	252	1,0 %	235	248	236	244	252	259	259	304	309	1,2 %	57	22,6 %
Toraneset	338	1,3 %	345	347	361	369	389	394	399	418	414	1,6 %	76	22,5 %
Toraneshøgda	178	0,7 %	187	194	200	198	198	193	190	188	207	0,8 %	29	16,3 %
Mellomvika	371	1,5 %	365	371	371	365	386	390	381	401	404	1,6 %	33	8,9 %
Skansen	335	1,3 %	321	320	333	321	317	312	311	321	322	1,3 %	-13	-3,9 %
Tverrånes	335	1,3 %	340	330	324	330	327	308	325	335	324	1,3 %	-11	-3,3 %
Langmoheia	291	1,2 %	300	310	300	290	294	290	286	290	269	1,1 %	-22	-7,6 %
Sagbakken	531	2,1 %	511	528	516	535	526	529	525	548	534	2,1 %	3	0,6 %
Mjølan	673	2,7 %	669	670	676	683	696	692	701	697	703	2,8 %	30	4,5 %
Gruben Nedre	380	1,5 %	391	368	399	348	376	361	360	337	350	1,4 %	-30	-7,9 %
Revelheia	634	2,5 %	646	633	598	615	637	637	652	601	596	2,4 %	-38	-6,0 %
Vestvikheia	520	2,1 %	531	532	554	533	525	524	512	482	471	1,9 %	-49	-9,4 %
Svalbardgata	340	1,3 %	334	335	328	350	345	340	336	373	382	1,5 %	42	12,4 %
Øvre Gruben	724	2,9 %	717	727	715	707	721	713	702	702	697	2,8 %	-27	-3,7 %
Steinbekkhaugen	309	1,2 %	308	301	298	294	298	298	295	353	367	1,5 %	58	18,8 %
Steinbakken	355	1,4 %	353	345	348	347	359	359	353	343	354	1,4 %	-1	-0,3 %
Englia	956	3,8 %	940	946	958	945	954	977	961	988	1 016	4,0 %	60	6,3 %
Hammeren	468	1,9 %	468	463	464	455	467	442	425	445	442	1,7 %	-26	-5,6 %
Brennåsen	381	1,5 %	371	386	378	377	362	379	371	341	335	1,3 %	-46	-12,1 %
Rauvatn	7	0,0 %	4	7	7	8	7	7	8	8	8	0,0 %	1	14,3 %
Villen	243	1,0 %	243	240	234	235	229	230	217	226	218	0,9 %	-25	-10,3 %
Umbukta	0	0,0 %	3	4	4	3	3	4	4	4	4	0,0 %	4	0,0 %
Nedre Selfors	552	2,2 %	564	554	545	555	551	546	531	560	549	2,2 %	-3	-0,5 %
Sykehuset	367	1,5 %	380	388	379	381	370	373	354	350	347	1,4 %	-20	-5,4 %
Selforslia	887	3,5 %	883	864	884	852	853	852	842	848	889	3,5 %	2	0,2 %
Ranosen	39	0,2 %	41	43	44	47	53	48	52	45	43	0,2 %	4	10,3 %
Brennsletta	280	1,1 %	287	292	298	290	303	295	295	320	318	1,3 %	38	13,6 %
Ånget	79	0,3 %	78	79	81	83	87	85	82	57	57	0,2 %	-22	-27,8 %
Reinforsheia	187	0,7 %	182	182	187	189	179	179	179	177	178	0,7 %	-9	-4,8 %
Røssvoll	167	0,7 %	164	177	168	176	179	175	180	169	173	0,7 %	6	3,6 %
Skonseng	440	1,7 %	443	442	422	426	437	438	436	424	439	1,7 %	-1	-0,2 %
Plurdalen	144	0,6 %	145	147	147	142	137	131	127	129	132	0,5 %	-12	-8,3 %
Røvassdalen	153	0,6 %	149	138	137	135	135	135	146	140	139	0,5 %	-14	-9,2 %
Langvassgrenda	52	0,2 %	51	48	50	48	46	44	44	43	42	0,2 %	-10	-19,2 %
Storforshei	816	3,2 %	833	830	804	802	775	745	732	794	789	3,1 %	-27	-3,3 %
Nevernes	97	0,4 %	99	94	92	92	87	87	90	89	88	0,3 %	-9	-9,3 %
Grønfeldalen	127	0,5 %	130	126	128	137	125	119	118	127	115	0,5 %	-12	-9,4 %
Dunderland	75	0,3 %	67	81	85	87	79	72	74	75	71	0,3 %	-4	-5,3 %
Krokstrand	90	0,4 %	92	93	87	87	78	79	77	82	85	0,3 %	-5	-5,6 %
Ytteren Østre	863	3,4 %	854	839	851	852	842	851	842	774	775	3,1 %	-88	-10,2 %
Ytteren Vestre	1 705	6,7 %	1 705	1 695	1 701	1 671	1 639	1 599	1 598	1 654	1 624	6,4 %	-81	-4,8 %
Høgåsen	1 272	5,0 %	1 296	1 296	1 325	1 276	1 264	1 270	1 275	1 280	1 261	5,0 %	-11	-0,9 %
Ånes	1 061	4,2 %	1 032	1 026	1 022	1 005	989	987	976	991	977	3,9 %	-84	-7,9 %
Stenneset	467	1,8 %	460	457	460	476	484	481	471	469	478	1,9 %	11	2,4 %
Alternes	295	1,2 %	344	352	353	357	365	368	363	351	354	1,4 %	59	20,0 %
Alteren	204	0,8 %	210	204	203	210	212	211	212	213	204	0,8 %	0	0,0 %
Straumen	220	0,9 %	217	208	185	197	185	187	187	194	191	0,8 %	-29	-13,2 %
Utskarpen	232	0,9 %	245	242	234	247	260	255	256	238	231	0,9 %	-1	-0,4 %
Sør-Sjona	353	1,4 %	355	350	327	326	324	310	305	303	296	1,2 %	-57	-16,1 %
Hauknes	69	0,3 %	70	74	80	81	79	86	85	88	90	0,4 %	21	30,4 %
Flostrand	53	0,2 %	53	50	51	52	59	57	57	57	59	0,2 %	6	11,3 %
SUM Rana	25 278	1,00	25 350	25 313	25 309	25 320	25 355	25 190	25 092	25 281	25 282	1,00	4	0,0 %

Vedlegg 4. Sektorfordelt sysselsetting 1995-2008 (Kompas NACE)

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Uoppgitt næring	348	39	28	53	41	45	43	41	31	28
Jordbruk og tjenester tilknyttet jordbruk, jakt og viltstell	243	145	134	177	182	168	175	177	185	178
Skogbruk og tjenester tilknyttet skogbruk	17	16	11	15	11	24	19	17	13	22
Fiske, fangst og fiskeoppdrett. Tjenester tilknyttet fiske, fangst og fiskeoppdrett	13	20	19	32	30	15	20	24	25	28
Uspesifisert 2-sifret primærnæring	60	37	30							
Bryting av metallholdig malm	176	62	63	71	73	77	139	150	148	163
Bergverksdrift ellers	33	25	25	23	21	20	21	19	17	17
Produksjon av næringsmidler og drikkevarer	152	106	105	106	79	75	72	82	95	109
Produksjon av tekstiler	8	11	7	8	8	8	11	16	15	16
Produksjon av klær, beredning og farging av pelsskinn	1	4	4	2	3	1	1	1	1	2
Beredning av lær, produksjon av reiseeffekter, salmakerartikler og skotøy	1	1	1	1	1		1	1		
Produksjon av trelast og varer av tre, kork, strå og flettematerialer, unntatt møbler	84	115	115	122	128	118	125	122	137	116
Produksjon av papirmasse, papir og papirvarer		13	11	13	10	6				
Forlagsvirksomhet, grafiskproduksjon og reproduksjon av innspilte opptak	197	175	170	196	214	220	170	197	225	238
Produksjon av kjemikalier og kjemiske produkter	37	73	70	70	110	119	120	115	123	117
Produksjon av gummi- og plastprodukter	73	56	37	37	22	36	39	44	53	65
Produksjon av andre ikke-metallholdige mineralprodukter	46	74	73	69	65	70	70	80	82	72
Produksjon av metaller	944	1012	993	816	793	805	701	738	785	804
Produksjon av metallvarer, unntatt maskiner og utstyr	210	241	193	229	208	211	208	217	262	241
Produksjon av maskiner og utstyr	42	125	122	125	130	117	74	57	63	84
Produksjon av andre elektriske maskiner og apparater	41	18	19	16	16	13	12	15	24	1
Produksjon av radio-, fjernsyns- og annet kommunikasjonsutstyr		1	1					4	3	6
Produksjon av medisinske instrumenter, presisjonsinstrumenter, optiske instrumenter, klokker og ur	4	8	7	4	3	4	3	3	4	3

	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Produksjon av andre transportmidler		16	11	6	7	7	9	6	9	7
Produksjon av møbler. Annen industriproduksjon	4	7	8	9	13	16	12	10	1	6
Gjenvinning	81	14	11	7	8	8	27	29	71	51
Elektrisitets-, gass-, damp- og varmtvannsforsyning	110	117	122	130	92	94	90	86	89	89
Oppsamling, rensing og distribusjon av vann		3	2	3						
Bygge- og anleggsvirksomhet	715	818	731	774	812	767	817	866	958	1093
Handel med, vedlikehold og reparasjon av motorkjøretøy. Detaljhandel med drivstoff til motorkjøretøy	276	317	327	321	312	310	304	300	307	325
Agentur- og engroshandel, untatt med motorkjøretøyer og motorsykler	215	238	239	254	230	253	262	271	281	276
Detaljhandel, unntatt med motorkjøretøy. Reparasjon av husholdningsvarer og varer til personlig bruk	827	913	881	960	975	973	1005	1033	1077	1112
Hotell- og restaurantvirksomhet	303	272	299	283	289	279	275	267	315	320
Landtransport og rørtransport	315	380	333	353	242	256	255	276	297	292
Sjøtransport	42	38	46	36	34	33	30	37	36	39
Lufttransport		1	10	12	11	12	12	12	11	12
Tjenester tilknyttet transport og reisebyråvirksomhet	150	174	169	194	300	307	326	359	394	375
Post og telekommunikasjoner	221	115	115	122	114	107	117	113	169	112
Finansiell tjenesteyting untatt forsikring og pensjonsfond	165	141	133	136	132	118	109	108	121	121
Forsikring og pensjonsfond untatt trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	39	22	12	17	15	13	11	10	10	10
Hjelpevirksomhet for finansiell tjenesteyting	5	8	7	8	9	8	11	10	11	13
Omsetning og drift av fast eiendom	134	123	117	156	118	133	123	140	150	148
Utleie av maskiner og utstyr uten personell. Utleie av husholdningsvarer og varer til personlig bruk	10	11	14	9	8	3	2	2	2	9
Databehandlingsvirksomhet	78	67	87	88	49	52	45	56	44	62
Forskning og utviklingsarbeid	53									
Annen forretningsmessig tjenesteyting	683	929	954	1132	784	797	745	761	718	846
Offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning	462	543	552	462	848	883	908	916	1096	1132
Undervisning	826	902	886	936	928	939	905	938	942	936
Helse- og sosialtjenester	1769	1890	1756	2298	2162	2236	2216	2236	2219	2190
Kloakk- og renovasjonsvirksomhet	17	44	37	42	45	48	52	56	21	50
Interesseorganisasjoner ikke nevnt annet sted	21	59	59	62	64	61	64	70	68	77
Fritidsvirksomhet, kulturell tjenesteyting og sport	421	412	411	424	428	378	380	427	468	473
Annen personlig tjenesteyting	123	130	133	146	151	155	145	148	160	173
Lønnet arbeid i private husholdninger	4		1	1	3	3	1			2
SUM sysselsetting	10 799	11 081	10 701	11 566	11 331	11 401	11 282	11 663	12 336	12 661
Selvstendige	10178	10600	10269	11125	10869	10955	10819	11152	11888	12194
Lønnstakere	621	481	432	441	462	446	463	511	448	467

Vedlegg 5. Prognostiserte frie inntekter

1833	Rana							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2020

Befolkningsutvikling / -prognose (31.12) 1.7.?

Befolkningsutvikling	25 230	25 331	25 292	25 310	25 331	25 355	25 388	25 718
INNB. 0 - 5 år (-97: 0-6 år)	1 717	1 749	1 724	1 731	1 735	1 730	1 725	1 761
INNB. 6 -15 år (-97: 7-15 år)	3 428	3 377	3 328	3 267	3 177	3 106	3 068	3 077
INNB. 16 - 66 år	16 502	16 586	16 566	16 562	16 579	16 591	16 563	16 387
INNB. 67 - 79 år	2 353	2 377	2 426	2 493	2 573	2 658	2 765	3 164
INNB. 80 - 89 år	1 038	1 036	1 032	1 037	1 044	1 038	1 030	1 067
INNB. 90 + år	192	206	216	220	222	232	236	261

Nasjonale vekstrater / forutsetninger

Skatteinntekter	5,8 %	0,6 %	6,4 %	-6,5 %	3,6 %	3,6 %	3,6 %	4,1 %
Inntektssystemet	7,7 %	32,8 %	1,9 %	78,1 %	3,6 %	3,6 %	3,6 %	4,1 %
Prisstigning (Deflator)	6,4 %	4,1 %	3,1 %	3,0 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %	2,8 %
Utgiftsbeh. pr. innb. (innbyggerkrit)	19 442	30 935	32 843	39 715	41 144	42 632	44 169	55 417
(øvrige kriterier)	7 728							

Rammetilskudd (1 000 kr)

Innbyggertilskudd	189 389	239 686	258 726	476 042	489 006	502 840	517 232	625 808
Utgiftsutjevnen tilskudd - innbyg. kriterier	21 080	7 915	10 046	-6 186	-4 939	-6 074	-5 838	14 439
- øvrige kriterier	-18 971	0	0	0	0	0	0	0
Korr. statl. og priv. skoler	4 179	4 446	4 817	4 805	4 906	4 986	5 082	6 019
Distriktstilskudd SN		0	0	0	0	0	0	0
Nord-Norge tilskudd	36 702	38 215	39 691	36 785	37 821	38 887	39 985	47 558
Regionalt tilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0
Hovedstadstilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0
Storbytilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0
Vekstilskudd		0	0	0	0	0	0	0
Inndelingstilskudd	0	0	0	0	0	0	0	0
Korr. for overgangsordn.	-57	0	0	0	0	0	0	0
Inntektsgaranti		-1 529	-628	-638	-649	-661	-673	-758
Skjønn	5 338	614	6 345	0	0	0	0	0
Ekstraordinært skjønn								
Inntektstilskudd								
Komp. løpende innt.utjevn.								
Korr. for negativt tilskudd	-73	-31	-31	-31	-31	-31	-31	-31
Utenfor overgangsordningen	6 125	4 719	5 609	5 609	5 609	5 609	5 609	5 609
Salderingsproposisjon (2009 Tiltakspakke)		10 528						
Revidert nasjonalbudsjett		4 830	39					
Nysaldering m.v.								
Diverse korrigeringer m.v.								
RAMMEOVERFØRING	243 711	309 393	324 614	516 386	531 723	545 556	561 366	698 644
Tilskudd pr innbygger	9 660	12 214	12 835	20 402	20 991	21 517	22 111	27 166
% endring (t / t-1)	9,8%	27,0%	4,9%	59,1%	3,0%	2,6%	2,9%	4,1%

Frie inntekter (1 000 kr)

SKATTEINNTEKTER	460 735	497 238	492 300	457 000	467 200	481 000	493 200	577 800
Herav selskapsskatt	17 106	0	0	0	0	0	0	0
% vis vekst skatt	2,1 %	7,9 %	-1,0 %	-7,2 %	2,2 %	3,0 %	2,5 %	2,8 %
Netto inntektstilskudd	69 328	41 415	73 520	67 624	71 013	71 801	74 678	103 045
SUM Statlig overføring	313 039	350 808	398 133	584 011	602 736	617 358	636 044	801 689
FRIE INNTEKTER (1000 kr)	773 774	848 046	890 433	1 041 011	1 069 936	1 098 358	1 129 244	1 379 489
% endring frie inntekter	5,5 %	9,6 %	5,0 %	16,9 %	2,8 %	2,7 %	2,8 %	3,8 %
Sum frie innt. pr. innb. (kr)	30 669	33 479	35 206	41 130	42 238	43 319	44 479	53 639
% endring frie innt. pr. innb.	4,9 %	9,2 %	5,2 %	16,8 %	2,7 %	2,6 %	2,7 %	3,5 %

2010 Nivå

Skatt inkl. selskapsskatt	494 494	512 652	492 300	443 689	441 452	442 328	441 408	439 444
Inntektstilskudd	74 407	42 699	73 520	65 655	67 099	66 029	66 836	78 371
Rammeoverføring	261 568	318 984	324 614	501 346	502 419	501 694	502 416	531 352
Frie inntekter	830 469	874 336	890 433	1 010 690	1 010 971	1 010 050	1 010 660	1 049 167
Endring frie inntekter	-59 964	-16 098	0	120 257	120 538	119 617	120 227	158 734

2010 Nivå per innbygger

Skatt inkl. selskapsskatt	19 599	20 238	19 465	17 530	17 427	17 445	17 386	17 087
Inntektstilskudd	2 949	1 686	2 907	2 594	2 649	2 604	2 633	3 047
Rammeoverføring	10 367	12 593	12 835	19 808	19 834	19 787	19 790	20 661
Frie inntekter	32 916	34 516	35 206	39 932	39 910	39 836	39 809	40 795
Endring frie inntekter	-2 290	-690	0	4 726	4 704	4 630	4 602	5 589

www.rana.kommune.no

RANA KOMMUNE *til tjeneste...*

Tjenester

- ▶ Nettstedskart
- ▶ Bygg og eiendom
- ▶ Helse og sosial
- ▶ Idrett og friluftsliv
- ▶ Innbyggjerdialog
- ▶ Kultur og fritid
- ▶ NAV Rana
- ▶ Omsorg
- ▶ ServiceTorget
- ▶ Skatt og komm.krav
- ▶ Teknisk
- ▶ Undervisning
- ▶ Vei og trafikk

Kontakt oss

Nyheter

I disse flomtider

Fredag 21.5.2010
I disse flomtider er det kanskje på sin plass å minne om Restverdirednings-tjenesten på brannstasjonen. Om kjelleren blir full av vann er hjelpen bare en telefonsamtale unna.

Informasjonsmøte

Fredag 21.5.2010
Åpent møte - Presentasjon av Rana kommunes økonomiplan 2011-2014.
Tirsdag 25.05.2010 kl.18.00 i Kommunestyresalen.

» Se flere nyheter

Søk i nettsted:

Utvidet søk

Kino

Bibliotek

Barnehage

Moheia Fritidspark

Aktuelt

- Flytte til Rana..
- Kraft og energi
- Kulturkalender
- Ofte stilte spørsmål
- Fakta og informasjon
- Prosjekter
- Sjekk luftkvaliteten

Selvbetjening

- e-Tjenester
- Kunngjøringer
- Tjenestebeskrivelser
- Skjemakatalog
- Kart- /eiendomstorg
- Postliste
- Ledige stillinger
- Foreningsregister

Organisasjonen

- Organisasjon
- Planer og budsjett
- Kriseberedskap
- Miljøstatus Rana
- Næringsliv
- Overformynderi
- RKK/Kompetanse
- Profilhåndbok

Politikk

- Organisering
- Hovedutvalg
- Andre utvalg
- Kommunestyret LIVE
- Møteplan
- Saklister/referater
- Høringer

Post: Boks 173, 8601 Mo i Rana, Tlf. sentralbord: 75 14 50 00, Fax: 75 14 50 01, E.post: postmottak@rana.kommune.no

... på våre hjemmesider er vi til tjeneste ...